

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

**ОБЛІК, АУДИТ І АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНОГО
ПІДПРИЄМСТВА (за матеріалами державного публічного акціонерного
товариства «Будівельна компанія «УКРБУД»»)**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Другий (магістерський) рівень вищої освіти

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

601-ЕО 12176629 КР

Розробив студент групи 601-ЕО

Таран В.О.

Керівник: к. т. н., доцент

Коба О.В.

Рецензент: головний бухгалтер
ТОВ «Полтавське
підприємство бурових робіт»

Фурманчук О.В.

Засвідчую, що в цій роботі немає запозичень
із праць інших авторів без відповідних
посилань

Таран В.О.

Підтверджую достовірність даних,
використаних у роботі

Коба О.В.

Допустити до захисту
Завідувач кафедри

Свистун Л.А.

РЕФЕРАТ

Таран В.О. Облік, аудит і аналіз діяльності будівельного підприємства (за матеріалами державного публічного акціонерного товариства «Будівельна компанія «УКРБУД»). Кваліфікаційна робота на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти з обліку і оподаткування. Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», Полтава, 2026.

Робота містить 96 сторінок, 13 таблиць, 25 рисунків, список використаних літературних джерел із 75 найменувань, 9 додатків.

Об'єктом дослідження є процес господарської діяльності ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД», що охоплює операції з будівництва, проектування та надання супутніх послуг, а також система інформаційного відображення цих процесів в обліку і звітності.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів бухгалтерського обліку, аудиту та економічного аналізу фінансово-господарської діяльності будівельного підприємства в умовах сучасних викликів (воєнний стан, цифровізація, міжнародні стандарти).

Мета роботи – обґрунтування теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи обліку, методики аудиторської перевірки та проведення комплексного аналізу діяльності державного публічного акціонерного товариства «Будівельна компанія «УКРБУД».

Для оцінки та узагальнення сучасного стану ведення обліку державного публічного акціонерного товариства «Будівельна компанія «УКРБУД» використано загальноприйняті методи наукового пізнання, зокрема логічного та порівняльного аналізу, синтезу, узагальнення, а також схематичні та графічні методи.

Проаналізовано роль будівельної галузі України в національній економіці. Визначено особливості діяльності будівельних підприємств та їх вплив на організацію обліку. Розкрито організаційно-методичний інструментарій аудиту фінансової звітності, визначено етапи та процедури незалежної перевірки діяльності суб'єкта будівництва. Проведено аналіз фінансово-майнового стану та результатів діяльності за 2022-2024 роки державного публічного акціонерного товариства «Будівельна компанія «УКРБУД».

Одержані результати можуть бути використані при вдосконаленні системи бухгалтерського обліку й аналізу державного публічного акціонерного товариства «Будівельна компанія «УКРБУД».

ABSTRACT

Taran V.O. Accounting, audit and analysis of the activities of a construction enterprise (based on materials from the state public joint-stock company "Construction Company "UKRBUD"). Qualifying work for obtaining the second (master's) level of higher education in accounting and taxation. Yuriy Kondratyuk Poltava Polytechnic National University, Poltava, 2026.

The work contains 96 pages, 13 tables, 25 figures, a list of used literary sources with 75 titles, 9 appendices.

The object of the study is the process of economic activity of the State Joint-Stock Company "Construction Company "UKRBUD", which includes operations in construction, design and provision of related services, as well as the system of information reflection of these processes in accounting and reporting.

The subject of the study is a set of theoretical, methodological and practical aspects of accounting, auditing and economic analysis of the financial and economic activities of a construction company in the context of modern challenges (martial law, digitalization, international standards).

The purpose of the work is to substantiate theoretical provisions and develop practical recommendations for improving the accounting system, audit methodology and conducting a comprehensive analysis of the activities of the state public joint-stock company "Construction Company "UKRBUD".

To assess and summarize the current state of accounting of the state public joint-stock company "Construction Company "UKRBUD", generally accepted methods of scientific knowledge were used, in particular logical and comparative analysis, synthesis, generalization, as well as schematic and graphical methods.

The role of the construction industry of Ukraine in the national economy is analyzed. The peculiarities of the activities of construction enterprises and their influence on the organization of accounting are determined. The organizational and methodological tools for auditing financial statements are disclosed, and the stages and procedures for independent verification of the activities of a construction entity are determined. An analysis of the financial and property status and performance results for 2022-2024 of the state public joint-stock company "Construction Company "UKRBUD" was conducted.

The results obtained can be used to improve the accounting system and analysis of the state public joint-stock company "Construction Company "UKRBUD".

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА.	6
1.1 Загальна характеристика державного публічного акціонерного товариства «Будівельна компанія «УКРБУД»»	6
1.2 Організація бухгалтерського обліку ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»»	17
1.3 Аналіз основних економічних показників господарської діяльності державного публічного акціонерного товариства «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки.	25
РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЙНІ І МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ НА БУДІВЕЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ.	32
2.1 Вплив умов діяльності будівельної галузі на організацію обліку ..	32
2.2 Облікова політика будівельного підприємства як основа формування інформаційної бази для прийняття управлінських рішень.	37
2.3 Облік витрат на будівельно-монтажні роботи та формування собівартості об'єктів будівництва	43
РОЗДІЛ 3 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АУДИТУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА.	50
3.1. Мета, завдання та планування аудиторської перевірки фінансової звітності будівельного підприємства.	50
3.2. Аудит виконання будівельних контрактів.	54
3.3. Методика аудиту фінансової звітності та узагальнення результатів перевірки.	58
РОЗДІЛ 4 АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ.	63
4.1 Аналіз ефективності використання ресурсів ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки.	63
4.2 Аналіз ділової активності та фінансової стійкості ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки.	74
4.3 Аналіз ліквідності та рентабельності підприємства ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки.	81
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	89
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	93
ДОДАТКИ.	102

				601-EO 12176629 КР												
	П. І. Б.	Підпис	Дата													
Розроб.	Таран В.О.			<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 25%;">Облік, аудит і аналіз діяльності будівельного підприємства (за матеріалами державного публічного акціонерного товариства "Будівельна компанія "УКРБУД")</td> <td style="width: 10%; text-align: center;">Стадія</td> <td style="width: 10%; text-align: center;">Арк.</td> <td style="width: 55%; text-align: center;">Акрушів</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">2</td> <td style="text-align: center;">92</td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="4" style="text-align: center; font-size: small;"> Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування </td> </tr> </table>	Облік, аудит і аналіз діяльності будівельного підприємства (за матеріалами державного публічного акціонерного товариства "Будівельна компанія "УКРБУД")	Стадія	Арк.	Акрушів		2	92		Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування			
Облік, аудит і аналіз діяльності будівельного підприємства (за матеріалами державного публічного акціонерного товариства "Будівельна компанія "УКРБУД")	Стадія	Арк.	Акрушів													
	2	92														
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування																
Перевір.	Коба О.В.															
Н. контр.	Коба О.В.															
Затверд.	Свистун Л.А.															

ВСТУП

Трансформація будівельної галузі України в умовах воєнного стану та підготовка до масштабного повоєнного відновлення країни зумовлюють об'єктивну потребу в якісному оновленні обліково-аналітичних систем. Роль бухгалтерського обліку сьогодні виходить за межі простої фіксації операцій, перетворюючись на інструмент оперативного управління збитками, оцінки втрат та контролю над відновлювальними процесами. Інтеграція міжнародних стандартів обліку стає стратегічним чинником залучення інвестицій, тоді як поглиблений аналіз облікових даних дозволяє оптимізувати собівартість робіт, прогнозувати фінансові потоки та забезпечувати життєздатність бізнесу в умовах невизначеності. Впровадження в будівельну галузь сучасних технологій (BIM-моделювання, дрони, IoT, ERP-системи блокчейн, тощо) докорінно змінює традиційні підходи до обліку, аналізу та аудиту в будівництві, перетворюючи їх із інструмента фіксації фактів з минулого на систему управління в реальному часі. Це визначає актуалізує дослідження організаційних, методологічних, практичних аспектів обліку, аудиту, аналізу будівельного підприємства в сучасних умовах.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи обліку, методики аудиторської перевірки та проведення комплексного аналізу діяльності державного публічного акціонерного товариства «Будівельна компанія «УКРБУД»».

Об'єктом дослідження є процес господарської діяльності ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»», що охоплює операції з будівництва, проектування та надання супутніх послуг, а також система інформаційного відображення цих процесів в обліку і звітності.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів бухгалтерського обліку, аудиту та економічного аналізу фінансово-господарської діяльності будівельного підприємства в умовах сучасних викликів (воєнний стан, цифровізація, міжнародні стандарти).

Для досягнення мети необхідно вирішити такі завдання:

- дослідити галузеві особливості будівництва та їх вплив на організацію обліково-аналітичної роботи;
- охарактеризувати організаційну структуру управління діяльністю ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»»;
- визначити особливості організації облікової роботи ДПАТ ««Будівельна компанія «УКРБУД»»»;
- дослідити процедури первинного документування господарських операцій, а також методику їх систематизації на рахунках і в регістрах бухгалтерського обліку;
- вивчити методику обліку витрат і доходів за будівельними контрактами (відповідно до НП(С)БО 18) та оцінити стан організації обліку на підприємстві.
- розкрити порядок і методику проведення аудиту фінансової звітності будівельного підприємства;
- провести комплексний аналіз фінансового стану, ліквідності та рентабельності ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022–2024 роки.

Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові та спеціальні методи. Зокрема, діалектичний метод та системний підхід застосовані для вивчення будівельної діяльності як цілісної системи, де облік, аудит і аналіз взаємопов'язані; індукція та дедукція, синтез й аналіз - для узагальнення особливостей діяльності будівельної галузі, метод порівняння використано для оцінки фінансових показників у динаміці; статистичні методи - для обробки економічної інформації; аналітичні процедури, тестування, вибіркова перевірка - для аудиту; горизонтальний, вертикальний, коефіцієнтний аналіз - для вивчення динаміки економічних показників.

Дослідження ґрунтувались на вивченні науково-методичної літератури, засновницьких документів, показників фінансової звітності, аналітичних та синтетичних даних бухгалтерського обліку, відображених на рахунках, в облікових регістрах, допоміжних таблицях, ДПАТ «БК «УКРБУД», звітах аудиторів про результати перевірок на ньому.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків і пропозицій, списку використаних літературних джерел.

У першому розділі подано комплексну економічну характеристику ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» у ретроспективі 2023–2024 рр. Висвітлено галузеві особливості функціонування будівельного сектору України в умовах воєнного стану, досліджено ієрархію управління товариством, а також висвітлено особливості його обліково-аналітичної системи та проаналізовано тенденції зміни основних економічних показників господарювання.

Другий розділ присвячено методологічним аспектам бухгалтерського обліку, де через призму галузевої специфіки облік господарських операцій, калькулювання собівартості будівельно-монтажних робіт, визнання доходів і витрат за будівельними контрактами.

У третьому розділі обґрунтовано організаційно-методичний інструментарій аудиту фінансової звітності, визначено етапи та процедури незалежної перевірки діяльності суб'єкта будівництва.

Четвертий розділ містить результати поглибленого аналізу фінансово-майнового потенціалу підприємства за 2022–2024 рр. В ньому проаналізовано структурно-динамічні зміни активів, розраховано показники ділової активності, фінансової незалежності та рентабельності.

На основі отриманих в ході дослідження даних сформульовано висновки і рекомендації щодо оптимізації діяльності компанії.

РОЗДІЛ 1 ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Загальна характеристика державного публічного акціонерного товариства «Будівельна компанія «УКРБУД»»

Будівельний галузь представляє собою стратегічно важливий та капіталомісткий сегмент національної економіки, що активно інтегрує передові технологічні рішення. Її розвиток базується на інвестиційно-інноваційній моделі та забезпечує високий рівень зайнятості населення. Повномасштабне вторгнення РФ на територію України спричинило критичну дестабілізацію економічних зв'язків та масштабне руйнування інфраструктури, збитки від яких перевищили станом на листопад 2024 року перевищили 170 млрд. дол.

Структура прямих збитків національної економіки станом на кінець 2024 року демонструє критичне ураження базових галузей, зокрема будівельної. Так, руйнування житлового фонду призвело до втрати на 60 млрд. дол. Масштаби руйнувань охоплюють 236 тис. будівель, серед яких переважає приватний сектор (209 тис. одиниць), проте значна частка припадає і на багатопверхову забудову та гуртожитки. Географічно епіцентр руйнувань зосереджений у прифронтових та деокупованих регіонах (Донецька, Харківська, Київська та інші області).

Транспортна галузь зафіксувала збитки у розмірі 38,5 млрд. дол., де лівова частка (понад 73%) припадає на дорожню інфраструктуру. Енергетичний сектор втратив 14,6 млрд. дол., що супроводжувалося знищенням стратегічних генеруючих потужностей (Каховська та Дніпровська ГЕС, ключові ТЕС).

Для будівельної галузі критичним є руйнування промислових та комерційних площ (14,4 млрд. дол.), а також соціальної інфраструктури: освітньої (7,3 млрд. дол.) та медичної (4,3 млрд. дол.). Відновлення понад 4 тис. навчальних закладів та 1,5 тис. медичних об'єктів формує довгостроковий портфель завдань для вітчизняного будівництва.

При цьому варто відзначити, що це далеко неповні дані про завдані росією збитки, адже військові атаки відбуваються щодня, знищуючи енергетику, транспорт, соціальну інфраструктуру, тощо. Сьогодні ми можемо тільки наближено оцінювати масштаби руйнувань, оскільки до прямих збитків

додаються непрямі збитки. Вони значно перевищують прямі руйнування і відображають втрачений економічний потенціал, недоотримані доходи та додаткові витрати, спричинені війною.

Для будівельних підприємств такі збитки пов'язані з недоотриманням доходів через зупинку будівництва об'єктів, за якими продовжують виникати витрати на охорону та підтримку консервації, припинення експорту будівельних послуг або матеріалів. Це додаткові витрати спричинені виплатою заробітної плати працівникам під час вимушених простоїв (через повітряні тривоги або відсутність електроенергії), зміною логістики, здорожчанням палива та електрики, перевезенням техніки та персоналу з небезпечних регіонів. Проте, найбільш складним для оцінки та критичним є людський фактор. Війна призвела до масової міграції, мобілізація вплинула на кадровий склад фахівців (інженерів, виконробів, кранівників), що призводить до браку кадрів, до затримок термінів виконання будівельно-монтажних робіт, уповільнення процесу будівництва та зростання витрат на пошук персоналу.

Негативно впливає на діяльність будівельних підприємств і падіння ринкової вартості нерухомості та незавершеного будівництва. Через високі ризики кредити для будівельного сектору стали дорожчими або недоступними. Швидке знецінення гривні зменшує аванси, отримані від інвесторів раніше і призводить до інфляційних втрат.

Проте, будівельна галузь України, попри складні фінансові, економічні, безпекові, політичні умови воєнного часу, продовжує вирішувати стратегічно важливі для країни завдання – забезпечення відновлення пошкодженого житла, інфраструктури, спорудження нових соціально необхідних об'єктів. Дані Державної служби статистики [24] підтверджують, що навіть в умовах воєнного стану, під час регулярних блекаутів та повітряних тривог відбувається нарощення обсягів будівельних робіт за всіма видами об'єктів (рисунок 1.1). Як бачимо на діаграмі тільки у 2022 році спостерігалось різке падіння, але вже 2023 рік показав збільшення обсягів виробництва – галузь почала відновлювати свою діяльність і адаптувалась до нових умов. З рисунку 1.1 видно, що у 2020-2024 роках серед об'єктів будівництва в Україні переважали інженерні споруди. Це є цілком

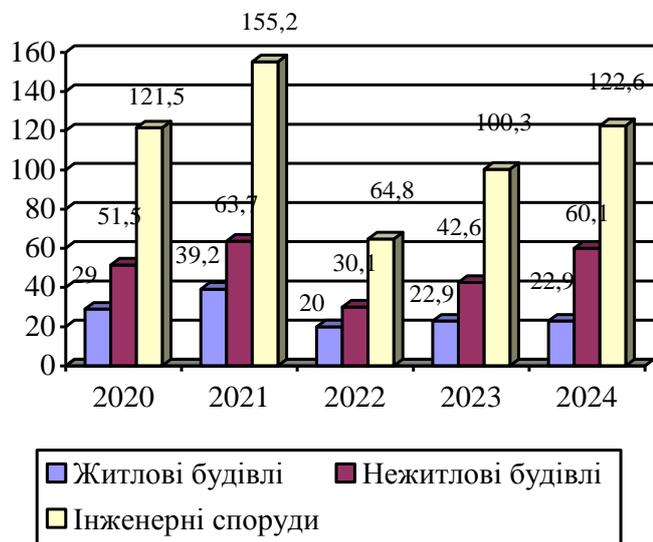

Рисунок 1.1 – Динаміка обсягів будівельних робіт за видами об’єктів у 2020-2024 роках в Україні , млрд. грн. [24]

актуальним і виправданим фактом як для умов ведення активних бойових дій і опору агресору, оскільки воєнні дії зумовлюють першочергові масштабні руйнування об’єктів критичної інфраструктури - транспортних мереж, енергосистем та комунікацій. Саме тому пріоритетним вектором відновлення на сьогодні є реставрація стратегічно важливих вузлів життєзабезпечення. Паралельно з цим спостерігається інтенсифікація спорудження об’єктів оборонного призначення: фортифікаційних ліній та захисних укріплень. Водночас цивільне будівництво (житловий та нежитловий фонд) демонструє нижчі темпи зростання. Це пояснюється високим рівнем інвестиційних ризиків для приватного капіталу, зростанням цін на будівельні матеріали та гострим дефіцитом кваліфікованих кадрів на ринку праці.

Житлове будівництво в Україні повільно, але теж нарощує обсяги діяльності. Так, за даними Державної служби статистики [25] темп зростання загальної площі прийнятих в експлуатацію житлових будівель у 2024 році перевищив рівень 2020 року на 15,5 % (таблиця 1.1).

З цілком об’єктивних причин частка у житловому будівництві одноквартирних будинків, починаючи з 2022 року почала зростати (рисунок 1.2), натомість вага у структурі будинків з двома та більше квартирами знизилась, так само як частка, що належить гуртожиткам.

Темп зростання загальної площі прийнятих в експлуатацію житлових будівель у 2020-2024 роках [24]

Рік	Загальна площа житлових будівель, м ²	Темп зростання, % до попереднього року	Темп зростання, % до 2020 року
2020	8451221		100,00
2021	11433790	135,29	135,29
2022	7110224	62,19	84,13
2023	7380752	103,80	87,33
2024	9758881	132,22	115,47

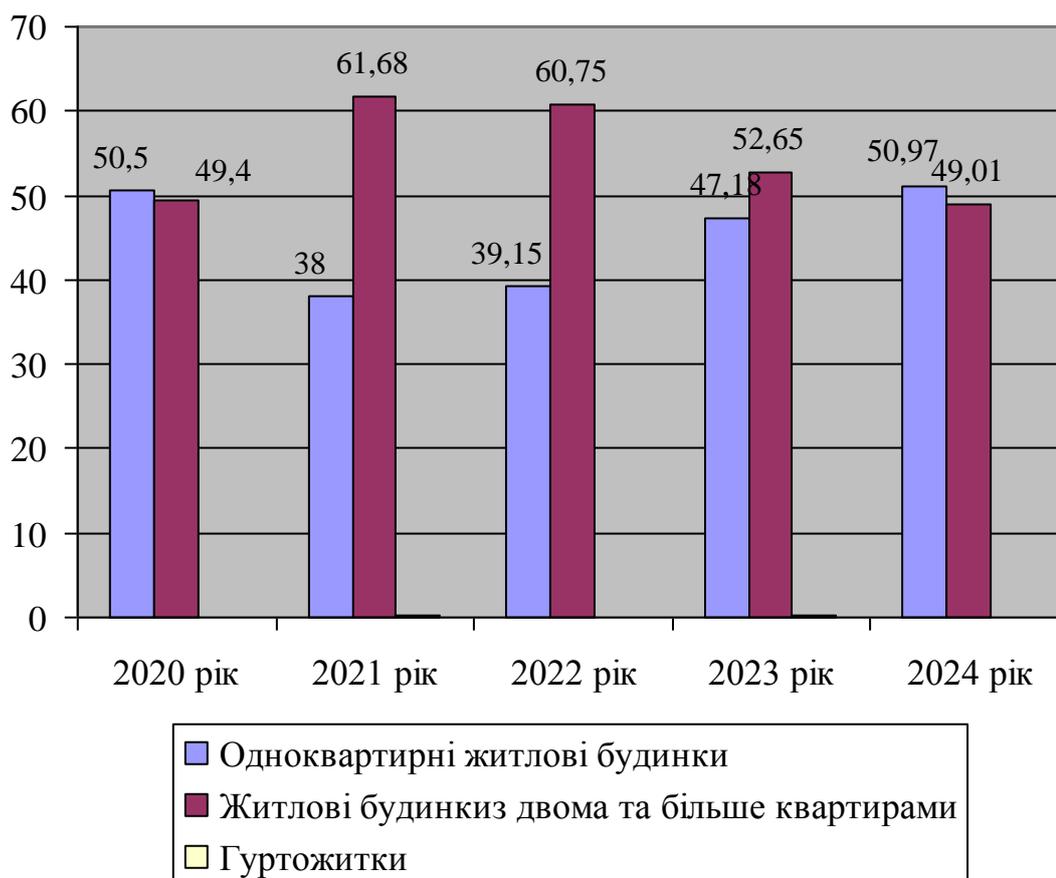

Рисунок 1.2 – Структура житлового будівництва за видами об'єктів в Україні у 2020-2024 роках, % [24]

Очікуваним є факт коливання вартості житла за регіонами країни. Адже

внаслідок бойових дій частина населення змушена була покинути свої домівки і виїхати в безпечні регіони, де відбулося перенаселення і відповідно зростання попиту на житло, що призвело до збільшення його вартості. Таким чином в середньому по країні вартість житла у 2024 році зросла на 12,7 % (рисунок 1.3).

Рисунок 1.3 – Збільшення (зниження) вартості житла за регіонами України у 2024 році, % [65]

Аналіз показників 2025 року свідчить про життєздатність вітчизняного будівництва та його поступове відновлення. Регіональний розподіл капітальних інвестицій та будівельних потужностей залишається нерівномірним: більшість об'єктів зосереджена у м. Київ та Київській області та крупних обласних центрах безпечних регіонів країни. Це вказує на збереження ролі столичного регіону як головного драйвера галузевого розвитку.

Зрозуміло, що наявність як прямих, та і непрямих збитків суттєво погіршує умови діяльності будівельних підприємств, в тому числі підприємства, яке є об'єктом дослідження даної роботи – державного публічного акціонерного товариства «Будівельна компанія «УКРБУД»» (скорочена назва – компанія «Укрбуд»), яке зареєстровано за адресою м. Київ, вул. Є. Сверстюка, 23.

Воно функціонує як стратегічний інструмент реалізації державної політики у будівельному секторі, орієнтований на посилення конкурентоспроможності вітчизняного промислового, цивільного та житлового будівництва. Одноосібним власником і засновником підприємства згідно його статуту (додаток А) є держава Україна в особі Кабінету Міністрів України. Діяльність товариства охоплює повний інвестиційно-будівельний цикл: від передпроектних розробок та інжинірингу до виконання складних будівельно-монтажних робіт і подальшої експлуатації об'єктів. Перелік видів діяльності охоплює широкий спектр робіт (додаток Б), серед яких основним є будівництво житлових і нежитлових будівель.

Структура компанії побудована за принципом вертикальної інтеграції та включає 11 дочірніх підприємств, серед яких — профільні проєктні інститути та спеціалізовані навчально-курсіві комбінати для підготовки кваліфікованих кадрів. Поєднуючи півстолітній досвід із сучасними ринковими стратегіями, компанія впроваджує комплексний сервіс для інвесторів, гарантуючи високу якість робіт завдяки сертифікованим системам управління та потужному технологічному оснащенню.

Дане підприємство здійснює свою діяльність з 1 липня 1991 року. Історично в структурі корпорації, материнським підприємством якої є ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» об'єднувалось близько 1,5 тис. підприємств, значна частка яких у процесі ринкових трансформацій пройшла етапи приватизації або реструктуризації. Ключовим завданням створення ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» стало впровадження державної стратегії розвитку будівельного сектору та захист національних економічних інтересів.

ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» реалізує повний цикл робіт - від інженерного проєктування до зведення складних промислових та соціальних об'єктів. Пріоритетним вектором діяльності ДПАТ «Будівельна компанія

«УКРБУД» сьогодні є реалізація проєктів із капітального будівництва та реконструкції об'єктів. Стратегія виконання робіт базується на принципі генерального підяду, що дозволяє компанії здійснювати комплексне управління процесом. Будівельно-монтажні роботи реалізуються безпосередньо апаратом Компанії, її дочірніми структурами, а також, у разі потреби, залученими спеціалізованими субпідрядними організаціями.

Завдяки розгалуженій мережі відокремлених підрозділів у різних регіонах України, товариство забезпечує повне територіальне покриття та мобільність ресурсів. Виробничий потенціал Компанії дозволяє впроваджувати модель повного циклу: від розробки проєктної документації для промислового та цивільного секторів до логістичного забезпечення об'єктів необхідними будівельними конструкціями та матеріалами власного або стороннього виробництва.

Серед визначних об'єктів, спорудження яких здійснювало ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»», варто відзначити: ВАТ «Алчевський Меткомбінат», ВАТ «Єнакієвський металургійний завод», завод з виробництва покрівельних матеріалів у м. Кам'янське. Вагомим здобутком підприємства є його участь у реалізації післяаварійних та стабілізаційних заходів на Чорнобильській АЕС, що тривають з 2005 року.

Важливою складовою функціональної структури ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» є система підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації персоналу. Цей напрям реалізується через мережу з п'яти спеціалізованих дочірніх підприємств, географічно розподілених по всій території України. Освітній процес охоплює 67 професійних спеціальностей, що дозволяє компанії оперативно задовольняти внутрішню потребу в кваліфікованих кадрах.

Стратегічний пріоритет освітнього підрозділу полягає у формуванні високого кваліфікаційного рівня та професійній самореалізації працівників, що сприяє зміцненню національного кадрового потенціалу будівельної галузі. Реалізація цієї мети базується на концепції розвитку навчально-курсівих комбінатів, яка інтегрує в собі навчально-виховну, виробничу, фінансово-господарську та комерційну складові.

Статутний капітал даного підприємства становить 193136000 гривень, на момент створення компанії він був сформований за рахунок вартості переданого державною майна і поділений на прості іменні акції номінальною вартістю 1000 грн. кожна. ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД» відповідно до Господарського кодексу України належить до категорії середніх підприємств. Його загальна характеристика наведена в додатку В.

Управління діяльністю підприємства згідно із статутом (додаток А) та організаційною структурою управління (рисунок 1.4) здійснюють:

- Загальні збори акціонерів, які представляє держава в особі Фонду державного майна;
- Наглядова рада (5 осіб);
- Ревізійна комісія (3 особи);
- Правління (5 осіб) на чолі з Головою Правління.

До виключної компетенції Кабінету Міністрів України як вищого органу управління ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД» належить:

1. Стратегічне управління: затвердження Статуту, прийняття рішень про приватизацію, реорганізацію або ліквідацію Компанії.
2. Кадрова політика: формування складу Наглядової ради та затвердження положення про її діяльність.
3. Фінансовий контроль: затвердження річних фінансових планів та результатів діяльності, визначення розміру та порядку сплати дивідендів до держбюджету.
4. Управління капіталом: регулювання розміру статутного фонду та прийняття рішень про додаткову емісію акцій.

Наглядова рада компанії забезпечує визначення пріоритетних напрямів діяльності, затвердження планів роботи Правління та погодження фінансових планів для їх подальшого подання до Кабінету Міністрів України, проводить моніторинг виконання рішень Уряду, затвердження бухгалтерського балансу та ініціює позачергові ревізії чи аудиторські перевірки фінансово-господарської діяльності.

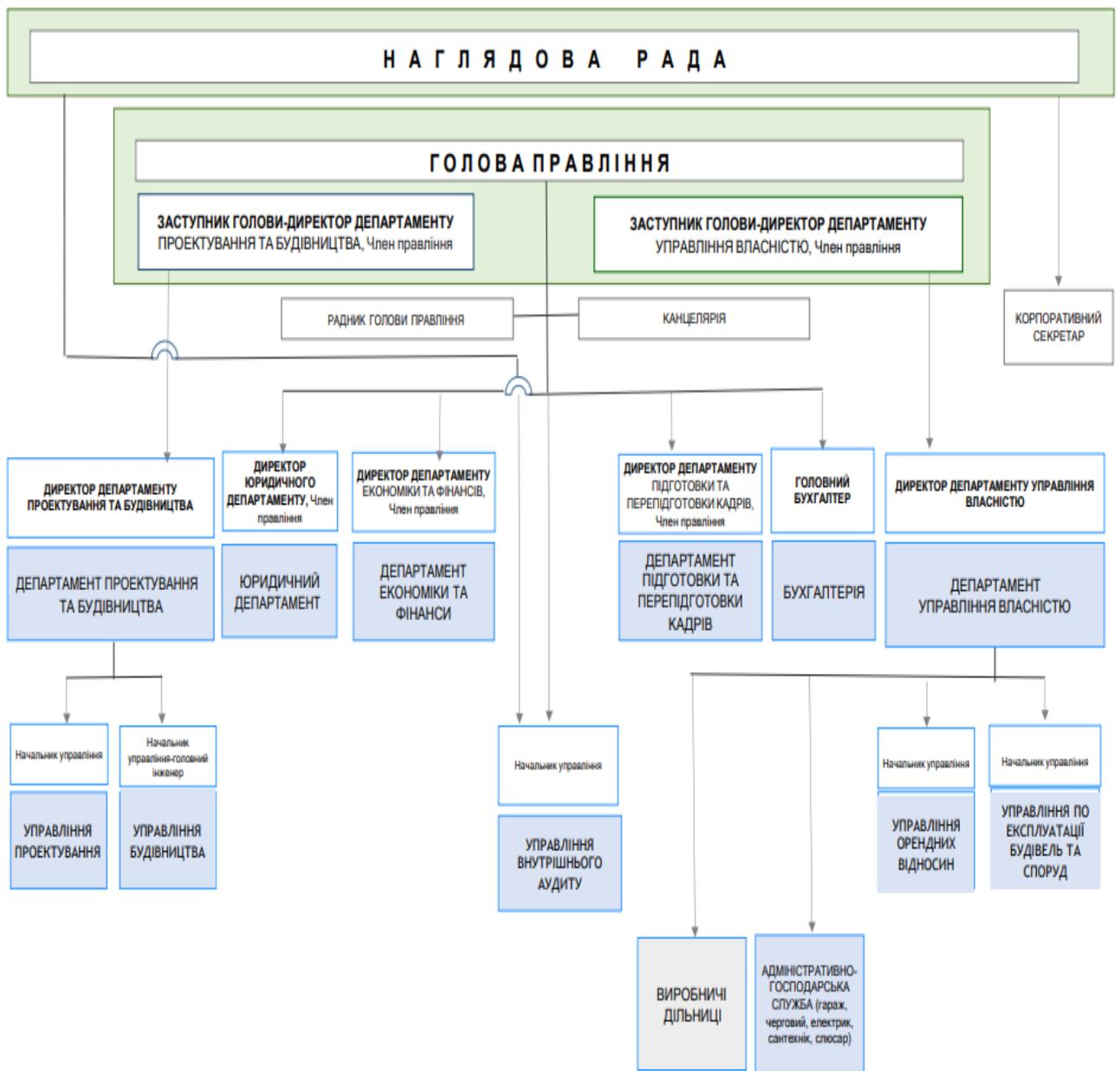

Рисунок 1.4 – Організаційна структура управління ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»

Операційне управління та планування діяльності підприємства й поточне керівництво здійснює Правління на чолі з Головою Правління - , до обов'язків якого належить:

1. Виконання адміністративно-розпорядчих функцій - видання наказів та доручень, розподіл обов'язків між членами правління, затвердження штатного розпису та внутрішніх положень про підрозділи.

2. Представлення інтересів Компанії у відносинах із державними органами, вітчизняними та іноземними контрагентами, підписання договорів та

встановлення порядку їх укладання.

3. Управління активами та фінансами - розпорядження майном і коштами підприємства з дотриманням статутних обмежень, погодження інвестиційних договорів та проектів спільної діяльності.

4. Кадрова політика та управління персоналом: прийняття на роботу, звільнення та укладання контрактів із працівниками та керівниками дочірніх підприємств; застосування заходів заохочення, дисциплінарної та матеріальної відповідальності.

5. Інвестиційний розвиток: прийняття рішень про проведення конкурсів на залучення інвестицій для спеціалізованих робіт (геологорозвідувальних, добувних тощо) та затвердження їхніх умов.

Ревізійна комісія Компанії виконує контрольну функцію і забезпечує здійснення планових та позапланових перевірок фінансово-господарської діяльності з обов'язковим інформуванням Правління та Наглядової ради про виявлені результати, підготовку офіційних висновків щодо достовірності річної фінансової звітності та бухгалтерського балансу перед їх затвердженням; оперативне повідомлення Кабінету Міністрів України про ризики для державного майна, загрози економічній безпеці або виявлені факти зловживань.

Як видно з рисунку 1.4 структура управління ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД» є дворівневою. На першому рівні знаходяться органи управління, функції яких описані вище: Кабінет Міністрів України, Наглядова рада, Правління, Ревізійна комісія. На другому рівні представлені функціональні директори департаментів:

- проектування та будівництва;
- юридичного;
- економіки та фінансів;
- підготовки та перепідготовки кадрів;
- управління власністю та
- головний бухгалтер.

Директор департаменту проектування та будівництва - це ключова технічна посада, що відповідає за виробниче ядро компанії. Його функціями є: координація

роботи проєктних інститутів, контроль за дотриманням термінів та якості будівельно-монтажних робіт, впровадження нових технологій та матеріалів, забезпечення виконання функцій генерального підряду, підписання актів виконаних робіт (форми КБ-2в, КБ-3), що є основою для визнання доходу в бухгалтерському обліку.

Директор юридичного департаменту забезпечує правову безпеку державної власності та супровід контрактів. Він забезпечує правову експертизу договорів (особливо великих угод), представництво інтересів компанії в судах, контроль за дотриманням антикорупційного законодавства, юридичний супровід процесів приватизації або оренди майна, надає інформацію про поточні судові позови, що необхідно для формування резервів під загрози майбутніх витрат.

Головний стратег із питань капіталу та планування - директор департаменту економіки та фінансів. Він розробляє річні фінансові плани, здійснює контроль за грошовими потоками, фінансовий аналіз діяльності дочірніх підприємств, управління кредитним портфелем та взаємовідносини з банками.

Директор департаменту підготовки та перепідготовки кадрів керує нематеріальними активами — знаннями та навичками персоналу. До його функцій належить управління мережею навчально-курсних комбінатів, розробка навчальних програм за 67 спеціальностями, організація атестації персоналу, стратегічне планування потреби в кадрах для об'єктів будівництва. Він також контролює витрати на навчання, які підлягають відображенню у складі витрат періоду.

Директор департаменту управління власністю відповідає за ефективне використання державного майна та забезпечує облік об'єктів нерухомості й обладнання, контроль за передачею майна в оренду або господарське відання дочірнім підприємствам, підготовка документів для списання або відчуження активів.

Аналіз організаційної та функціональної структури ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД» дозволяє зробити висновок, що вона побудована за лінійно-функціональним принципом із чіткою дворівневою ієрархією. Така модель є

оптимальною для даного підприємства, оскільки поєднує в собі державний стратегічний контроль та професійний операційний менеджмент.

1.2 Організація бухгалтерського обліку ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»»

Ефективність управління фінансово-господарськими процесами підприємства безпосередньо залежить від якості побудови облікової системи. Остання розглядається як сукупність процедур із акумулювання, реєстрації та верифікації фінансових і нефінансових показників, що формують прозоре інформаційне середовище для прийняття стратегічних рішень та контролю за збереженням активів.

У ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД» організація бухгалтерського обліку базується на вимогах Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Методологічною основою є система Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (НП(С)БО), що забезпечує єдність підходів до відображення операцій у звітності. Згідно з чинним законодавством, відповідальність за створення необхідних умов для ведення обліку покладено на Голову Правління – Котяша Івана Івановича. Реалізація облікової функції на підприємстві здійснюється через створення власної бухгалтерської служби, що є найбільш раціональною формою для суб'єктів такого масштабу.

Діяльність бухгалтерської служби підприємства координує і контролює головний бухгалтер – Бугаєць Алла Володимирівна. Функціональний простір головного бухгалтера охоплює повний цикл управління обліковим процесом. Він контролює суворе дотримання законодавчих вимог при відображенні складних господарських операцій (генеральний підряд, закупівля матеріалів, оренда техніки), здійснює безпосереднє керівництво фахівцями бухгалтерії, розподіл обов'язків за ділянками обліку та контроль якості обробки первинної документації; організує впровадження та супровід сучасних програмних продуктів для автоматизації обліку (зокрема, BAS Будівництво), що мінімізує вплив «людського фактору», представляє інтереси компанії під час проведення

зовнішніх аудиторських перевірок та документальних перевірок податковими органами, взаємодіє з департаментом економіки і фінансів у процесі контролю за виконанням бюджетів та недопущенням дебіторської заборгованості.

Крім головного бухгалтера, до складу бухгалтерії входять п'ять бухгалтерів, між яким розподілена облікова робота для забезпечення рівномірного навантаження на персонал відповідно до обсягу господарських операцій та їх документального оформлення (рисунок 1.5).

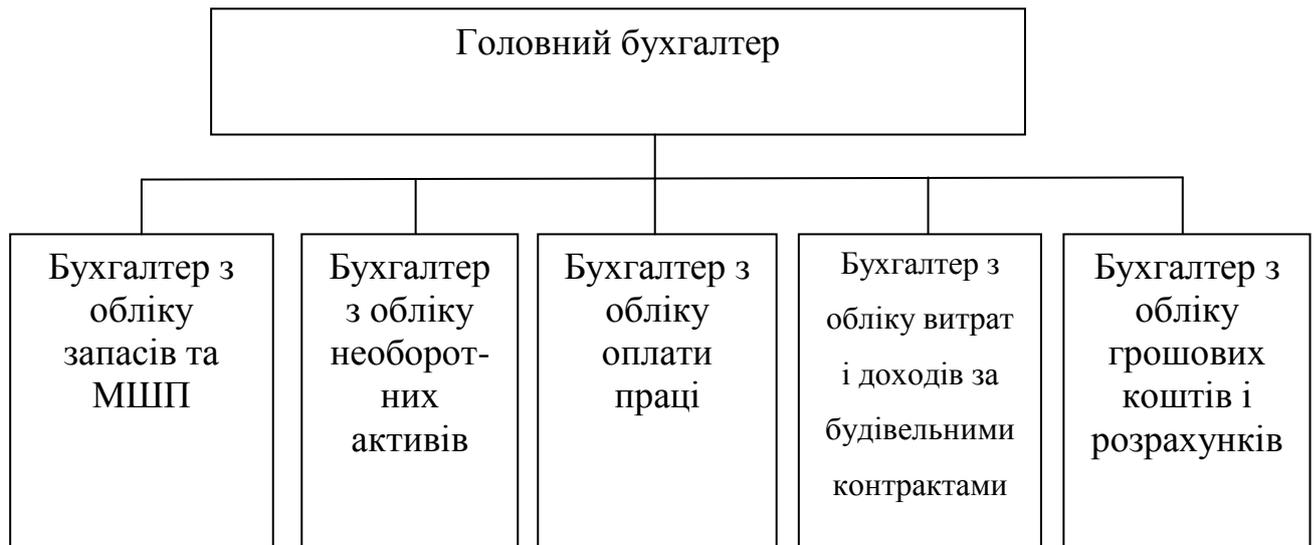

Рисунок 1.5 – Організаційна структура бухгалтерії ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»»

Зокрема, бухгалтер з обліку запасів та МШП забезпечує моніторинг руху виробничих ресурсів у єдиній інформаційній базі, здійснює оперативне відображення надходження, переміщення та списання запасів, здійснює електронне списання матеріалів за нормами (лімітно-забірними картками), формує звіти про рух матеріалів у розрізі кожного окремого об'єкта будівництва, що дозволяє контролювати перевитрати ресурсів.

Бухгалтер з обліку необоротних активів відповідає за життєвий цикл капітальних інвестицій та основних засобів (техніки, обладнання). Він забезпечує формування первісної вартості об'єктів, облік модернізації та ремонтів, нарахування амортизації згідно з обраним методом в обліковій політиці програмного продукту, ведення реєстру інвентарних карток.

Бухгалтер з обліку оплати праці реалізує складний процес нарахування заробітної плати у галузі, де часто застосовується відрядна форма оплати, він здійснює облік робочого часу та обсягів виконаних робіт, розрахунок відпускних, лікарняних та преміальних виплат, використовує автоматизоване заповнення розрахункових листків, формує електронну звітність з ПДФО та ЄСВ для подання, розраховує резерв відпусток.

Бухгалтер з обліку грошових коштів та розрахунків забезпечує управління касовими операціями та безготівковими розрахунками, взаємодіє з банківськими установами через систему «Клієнт-Банк», здійснюючи автоматичний імпорт виписок у бухгалтерську програму. Це дозволяє миттєво відображати стан розрахунків з контрагентами та готувати дані для «Звіту про рух грошових коштів».

Бухгалтер з обліку витрат і доходів за будівельними контрактами - центральна ланка, що відповідає за фінансовий результат кожного проєкту. До його функцій належить - акумулювання витрат на рахунку 23 «Виробництво» за статтями калькуляції, визначення ступеня завершеності робіт згідно з П(С)БО 18 «Будівельні контракти», співставлення фактичних витрат із кошторисною документацією, розподіл загальновиробничих витрат та визначення доходу, виходячи із ступеня завершеності робіт.

Бухгалтерія плідно й активно взаємодіє з усіма департаментами товариства, чим забезпечується ефективність облікової роботи, своєчасність формування інформації у звітності. При веденні обліку господарських операцій всі працівники підприємства в межах своїх функціональних обов'язків дотримуються основного документа, який визначає методи і підходи до відображення активів, зобов'язань, капіталу, доходів і витрат – Наказу про облікову політику ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» (додаток Г).

Згідно з даним наказом до основних елементів облікової політики належить наступне (рисунок 1.6).

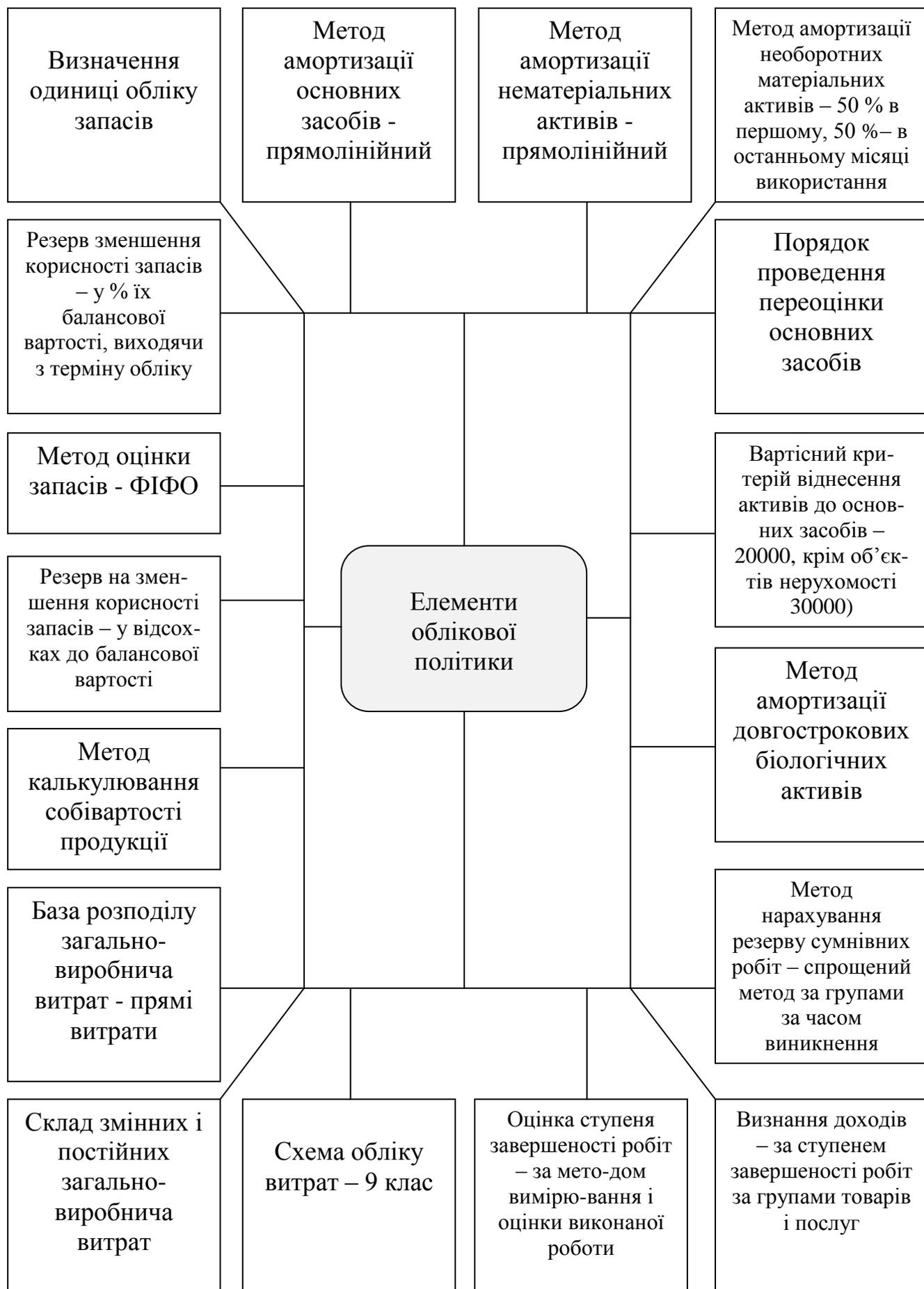

Рисунок 1.6 – Методи облікової політики ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»»

Документальне оформлення господарських операцій ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» відбувається відповідно до затвердженого на підприємстві графіку документообігу, витяг з якого в частині документів, призначених для оформлення операцій з основними засобами, наведено в таблиці 1.2. Підприємство застосовує затвержені форми первинних документів та розроблювальні таблиці у окремих випадках. Документообіг ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» є складною багаторівневою системою, оскільки компанія поєднує функції державного холдингу, генерального підрядника та замовника будівництва. Особливістю є поєднання суворих вимог до звітності державних підприємств із галузевими стандартами будівельного документування.

Документообіг підприємства поділяється на три ключові вектори:

- внутрішній (адміністративний): накази, розпорядження, внутрішні регламенти, положення про підрозділи та посадові інструкції.
- зовнішній (контрагентський): договори генпідряду/субпідряду, угоди про спільну діяльність, акти звірки розрахунків, претензійно-позовна документація.
- спеціалізований (будівельний): проєктно-кошторисна документація, дозвільні документи на будівництво, технічні паспорти об'єктів.

В сучасних умовах «Укрбуд» використовує змішану модель документообігу (паперову та електронну), інтегровану в облікові системи:

- електронний документообіг, використання системи М.Е.Дос для обміну податковими накладними, актами та договорами з постачальниками.
- інтеграція з кошторисним програмним забезпеченням - програмою АВК-5 до бухгалтерської системи (BAS Будівництво) для автоматичного формування актів КБ-2в.
- автоматизоване завантаження банківських виписок та вивантаження платіжних інструкцій система «Клієнт-Банк».

Кожен документ у компанії проходить наступний шлях:

1. Створення документа в підрозділі або отримання від контрагента.
2. Технічний контроль - юридичний департамент перевіряє правові умови, а департамент економіки та фінансів - обсяги та ціни.

Витяг з графіку документообігу ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»»

Найменування документа	Відповідальна особа за складання	Термін складання	Куди передається для погодження	Термін обробки в бухгалтерії	Місце та термін зберігання
Акт приймання-передачі основних засобів (ОЗ-1)	Комісія, призначена Головою правління	День надходження об'єкта	Юридичний відділ, Головний бухгалтер	1 робочий день	Архів бухгалтерії (3-5 років)
Акт списання основних засобів (ОЗ-3)	Постійно діюча інвентаризаційна комісія	Дата виявлення непридатності	Головний інженер, Наглядова рада (якщо об'єкт дорогий)	2 робочі дні	Архів підприємства (10 років)
Інвентарна картка обліку основних засобів (ОЗ-6)	Бухгалтер з обліку необоротних активів	При взятті на облік (автоматично в системі)	Головний бухгалтер	Весь період експлуатації	Електронна база + паперовий архів
Накладна на внутрішнє переміщення (ОЗ-2)	Матеріально відповідальна особа (виконроб)	День переміщення між об'єктами	Виробничо-технічний відділ (ВТВ)	1 робочий день	Бухгалтерія (3 роки)
Наказ про встановлення строку корисної служби	Голова правління	При введенні в експлуатацію	Бухгалтерія	Негайне відображення в системі	Справа з наказами (постійно)
Акт інвентаризації основних засобів	Інвентаризаційна комісія	Згідно з графіком інвентаризації	Голова правління, Бухгалтерія	До 5-ти робочих днів	Архів бухгалтерії (5 років)

3. Затвердження Головою правління або уповноваженим директором (використання ЕЦП).

4. Бухгалтерська обробка - реєстрація в системі, таксування та котирування (присвоєння бухгалтерських рахунків).

5. Архівування - поточне зберігання в бухгалтерії та подальша передача до державного архіву.

Грамотна організація документообігу в ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» забезпечує не лише контроль за цільовим використанням державних коштів, а й створює надійну доказову базу для проходження аудиторських перевірок. Впровадження електронних сервісів дозволяє скоротити час на обробку первинної інформації та мінімізувати помилки в операційному обліку.

Форма бухгалтерського обліку в ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» визначається його масштабом, державною формою власності та складністю галузевих процесів. Оскільки компанія є холдинговою структурою, вона використовує автоматизовану форму обліку (на базі комп'ютерних технологій), яка поєднує в собі елементи журнально-ордерної форми з можливостями автоматизованих систем. Основним інструментом ведення обліку підприємства є BAS Будівництво, що забезпечує одноразове введення даних первинного документа (наприклад, акта КБ-2в або накладної) в систему, після чого вони автоматично відображаються в усіх реєстрах, картках аналітичного обліку та головній книзі.

Оскільки до складу підприємства входить кілька дочірніх підприємств, форма обліку передбачає етап консолідації. Це означає, що дані окремих балансів дочірніх компаній об'єднуються в єдиний звіт холдингу за допомогою спеціальних програмних модулів, де виключаються внутрішні розрахунки між компаніями всередині корпорації.

Використання автоматизованої форми дозволяє ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» інтегрувати фінансові дані з виробничими показниками будівельних об'єктів. Це забезпечує керівництво оперативною інформацією про хід виконання бюджетів, стан розрахунків із субпідрядниками та фактичну собівартість будівництва, що було б неможливо за паперових форм обліку».

Система управлінського обліку ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» є інструментом стратегічного менеджменту, оскільки фінансовий результат будівельного проєкту часто розтягнутий у часі на кілька років. На відміну від бухгалтерського обліку, управлінський орієнтований на внутрішніх користувачів (керівництво департаментів, Правління) та прогностичні показники. Він базується на принципах проєктного менеджменту. Передбачає подання щотижневих звітів про хід робіт та щомісячні звіти про виконання бюджетів. Ведення управлінського обліку дозволяє інтегрувати фінансові дані з технологічними графіками та контролювати ефективність кожного контракту.

Таким чином, дослідження показали, що організація бухгалтерського та управлінського обліку в ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» характеризується високим ступенем складності, який обумовлено статусом державного холдингу та специфікою будівельної галузі. Система обліку повністю відповідає вимогам Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» та базується на національних П(С)БО. Облікова політика підприємства адаптована до тривалого циклу будівництва, що передбачає особливий порядок визнання доходів і витрат за методом ступеня завершеності робіт.

Створення власної багатофункціональної бухгалтерії з чітким розподілом обов'язків за ділянками (запаси, основні засоби, оплата праці, розрахунки) дозволяє забезпечити глибоку аналітику даних. Виокремлення посади головного бухгалтера як суб'єкта другого рівня управління підкреслює пріоритетність фінансового контролю в компанії. На підприємстві функціонує комбінована система документообігу, яка поєднує типові форми первинного обліку з галузевими будівельними формами (КБ-2в, КБ-3). Це забезпечує надійний зв'язок між фактично виконаними обсягами робіт на майданчиках та їх фінансовим відображенням у звітності.

Застосування автоматизованої форми обліку на базі спеціалізованого програмного забезпечення (BAS) дозволяє мінімізувати ризики «людського фактору», забезпечує оперативність обробки банківських виписок через «Клієнт-Банк» та автоматизує нарахування амортизації складного парку будівельної техніки.

Впровадження управлінського обліку паралельно з фінансовим дозволяє менеджменту отримувати дані не лише про минулі події, а й здійснювати прогностичний аналіз рентабельності об'єктів. Це створює дієвий механізм контролю за витратами та запобігає касовим розривам.

Загалом, організація обліку в ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» є функціонально повною та технологічно сучасною. Вона створює надійний інформаційний фундамент для захисту державної власності, забезпечення прозорості перед інвесторами та формування достовірної бази для проведення зовнішнього аудиту. Основним вектором подальшого розвитку облікової системи є повний перехід на електронний юридично значущий документообіг із субпідрядниками та поглиблення інтеграції з кошторисним програмним забезпеченням.

1.3 Аналіз основних економічних показників господарської діяльності державного публічного акціонерного товариства «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки

Тенденції розвитку підприємства допомагає з'ясувати комплексний аналіз економічних показників, що характеризують використання ресурсів, рівень доходів, витрат, фінансових результатів тощо. Розрахунок таких показників державного публічного акціонерного товариства «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки на підставі даних фінансової звітності компанії (додаток ок Д, Е, Ж) наведено в таблиці 1 додатку И.

Відповідно до даних, наведених в таблиці 1 додатку И, можна стверджувати наступне.

У 2022-2024 році в ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» відбулося зменшення вартості активів як загальної, так і окремих видів. При цьому загальна вартість активів зменшилась у 2023 році порівняно з 2022 роком на 8609 тис грн., а у 2024 році порівняно з 2023 роком е на 11002 тис грн. Зменшення вартості необоротних активів пов'язано здебільшого із зменшенням вартості інвестиційної

нерухомості, а зменшення вартості оборотних активів із зменшенням дебіторської заборгованості (рисунок 1.7).

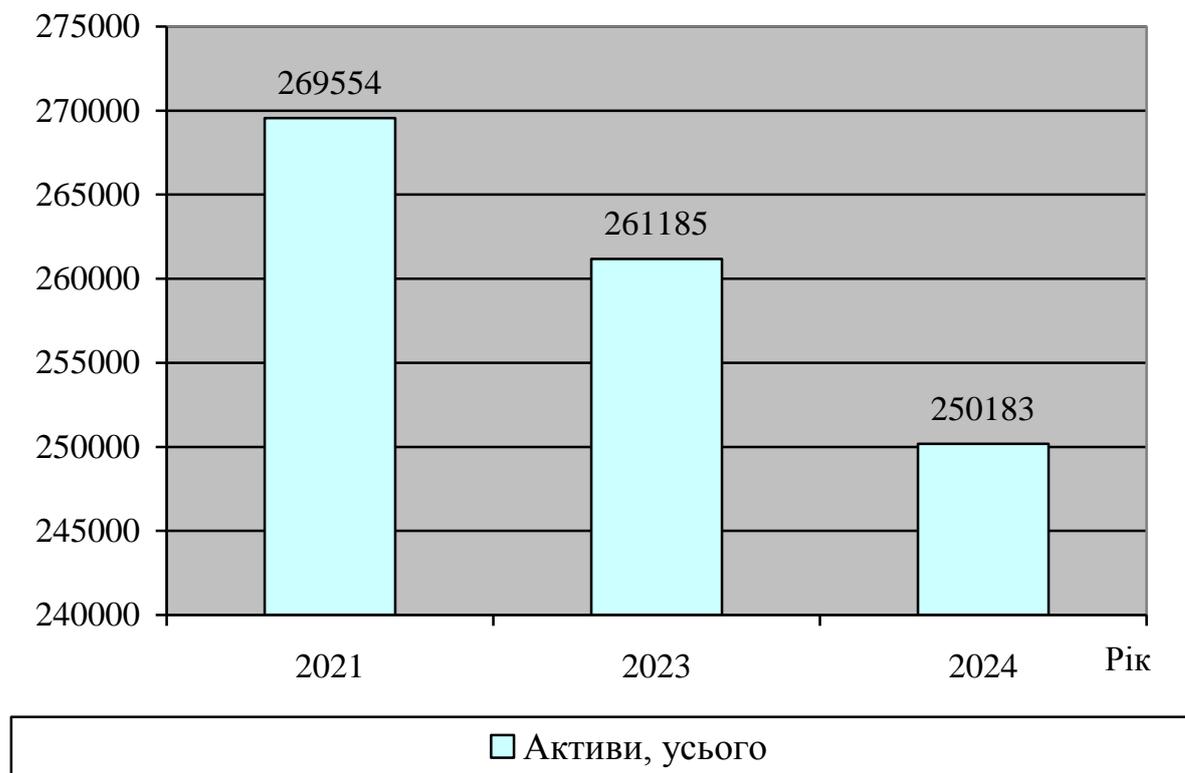

Рисунок 1.7 – Динаміка активів ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки, тис. грн.

Зниження вартості активів підприємства є негативною тенденцією, що свідчить про зменшення ресурсів, наявних здійснення діяльності.

В структурі активів, як свідчить рисунок 1.8, 92,5% усіх активів складають необоротні активи, тобто підприємство має «важку» структуру балансу, характерну для будівельної галузі з великою часткою нерухомості та обладнання.

Вартість оборотних активів різко скоротилась протягом 2022-2024 років, сумарно її зменшення сягнула 42 %, це відбулося переважно за рахунок дебіторської заборгованості та грошових коштів, така динаміка може свідчити про скорочення розрахунків, що негативно для підприємства. Викликає серйозне занепокоєння падіння за 2022-2024 роки у 2,6 раза грошових коштів. Це критичний сигнал про зниження ліквідності та можливі труднощі з поточними виплатами.

Рисунок 1.8 – Динаміка активів ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки за видами, тис. грн.

Як позитивний момент можна відзначити відсутність на підприємстві довгострокових зобов'язань і зменшення на 2664 тис грн. суми поточних зобов'язань у 2024 році порівняно з 2022 роком. Проте, негативно характеризує діяльність підприємства той факт, що поточні зобов'язання у 2023 році порівняно з 2022 роком зменшили, а у 2024 році знову зросли, щоправда не перевищили рівень 2022 року (рисунок 1.9).

У складі капіталу підприємства, як свідчать дані таблиці 1 додатку И, представлено зареєстрований капітал, капітал в дооцінках і нерозподілений прибуток. При цьому, якщо перші дві статті залишаються стабільними протягом 2022-2024 року, то нерозподілений прибуток щороку зменшується, що призводить до зменшення власного капіталу взагалі (рисунок 1.10).

Фінансові показники свідчать, про нестабільну діяльність підприємства. Так, якщо у 2023 році відбувалось нарощення обсягів діяльності - чистий дохід підприємства порівняно з 2022 роком зріс у 2,5 рази, то у 2024 році відбулося різке уповільнення, що призвело до зниження чистого доходу навіть порівняно з 2022 роком (рисунок 1.11). Це свідчить про неефективне управління діяльністю

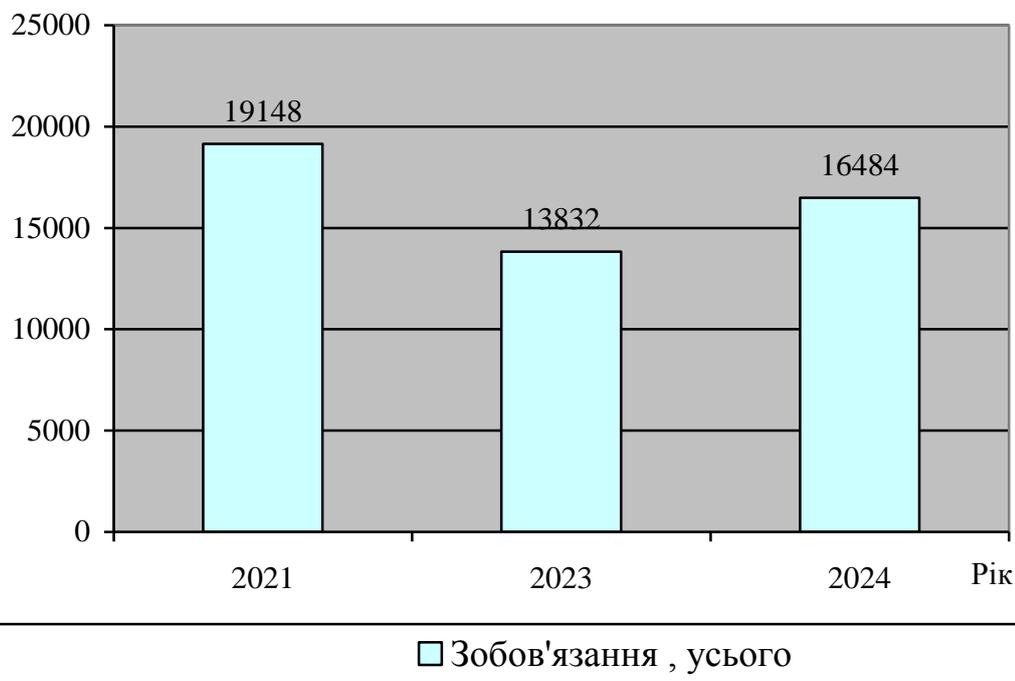

Рисунок 1.9 – Динаміка зобов'язань ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки, тис. грн.

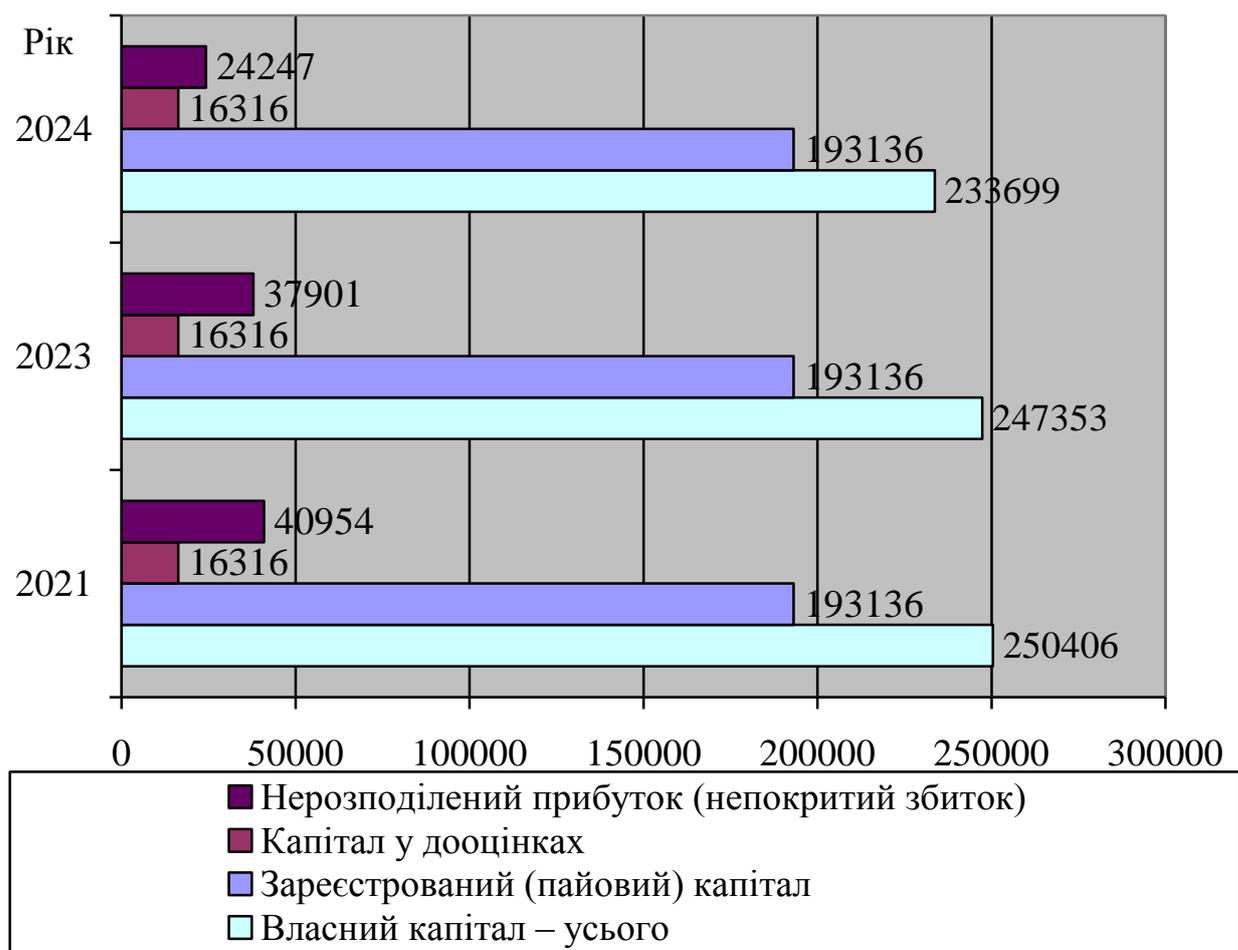

Рисунок 1.10 – Динаміка власного капіталу ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки, тис. грн.

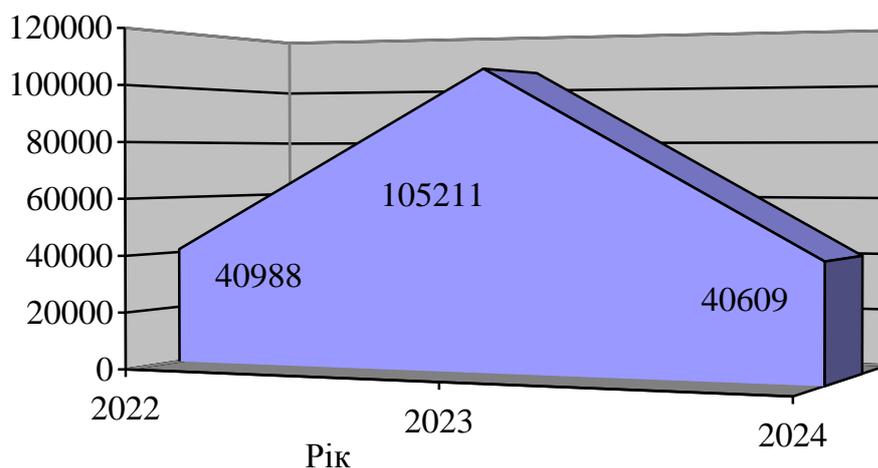

Рисунок 1.11 – Динаміка чистого доходу ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки, тис. грн.

підприємства.

Аналіз доходів і витрат ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки (рисунок 1.11) свідчить, що ці показники змінювались неоднозначно: у 2023 році порівняно з 2022 роком відбулося їх значне зростання, а у 2024 році порівняно з 2023 роком – різке зниження.

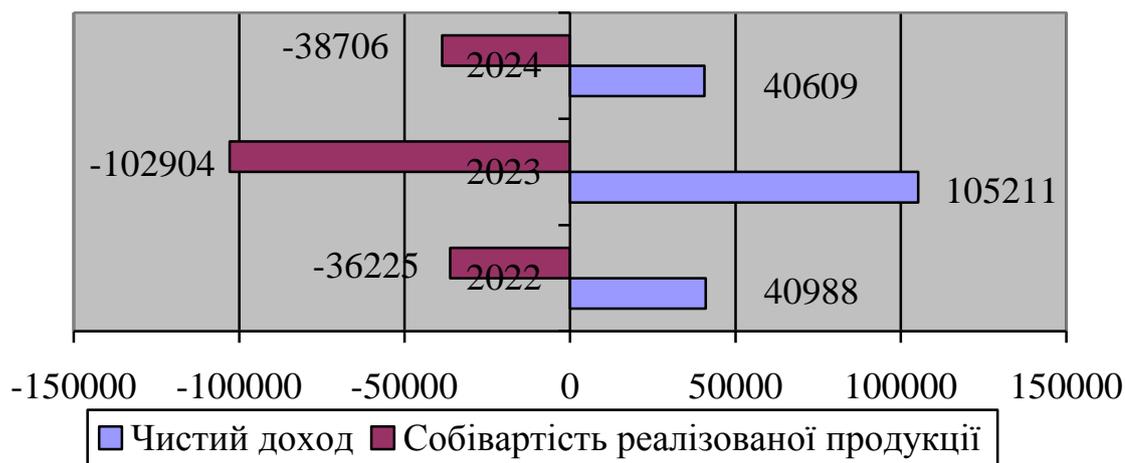

Рисунок 1.12 – Динаміка чистого доходу (виручки) від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки, тис. грн.

Підприємство є глибоко збитковим. Чистий збиток за 2024 рік катастрофічно зріс - з 3053 тис. грн. до 13 654 тис. грн. (ріст збитку у 4,47 раза). Збиток від операційної діяльності склав 14 486 тис. грн. (рисунок 1.12). У підприємства за 2022-2024 роки наявний лише валовий прибуток. Це означає, що основна діяльність компанії (будівництво) не лише не приносить прибутку, а й не покриває власних витрат. (рисунок 1.13).

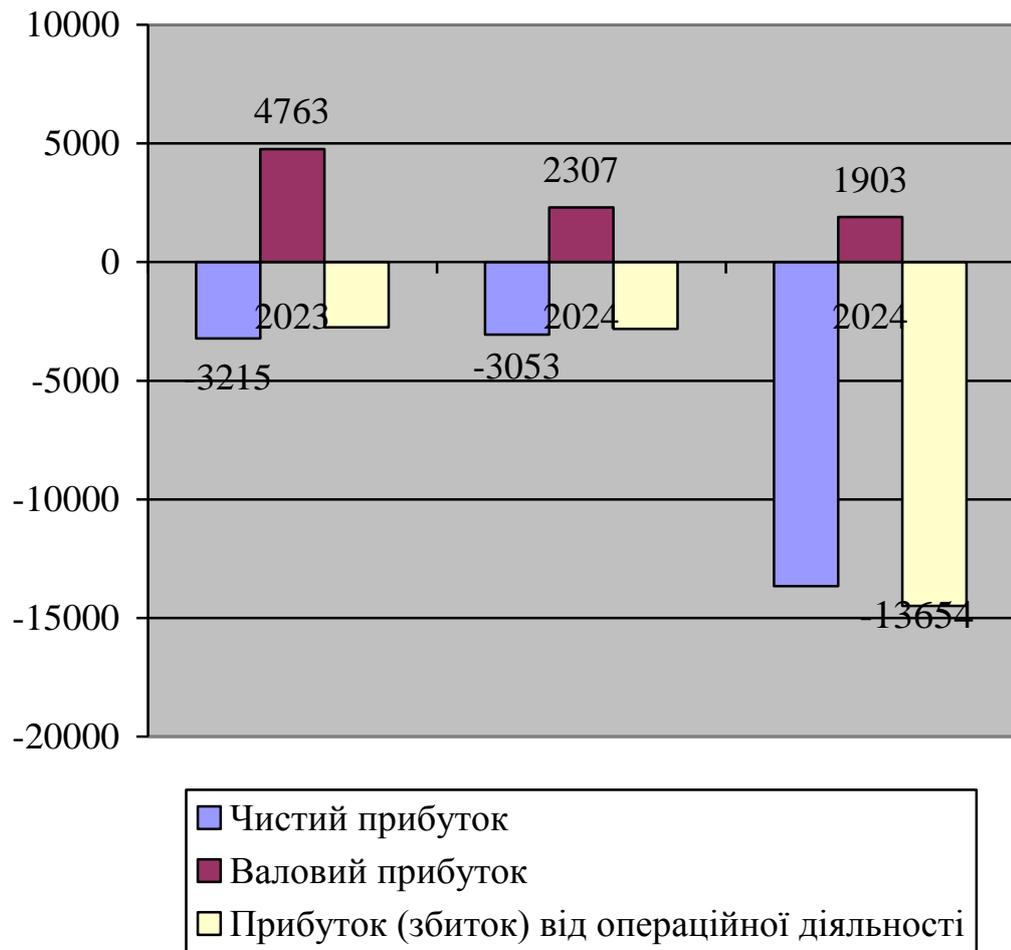

Рисунок 1.13 - Динаміка валового, чистого прибутку та прибутку операційної діяльності ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки, тис. грн.

На підприємстві у 2022-2024 році відбувся відтік персоналу, через що середньооблікова чисельність працівників зменшилася на 25 осіб (рисунок 1.14). (рисунок

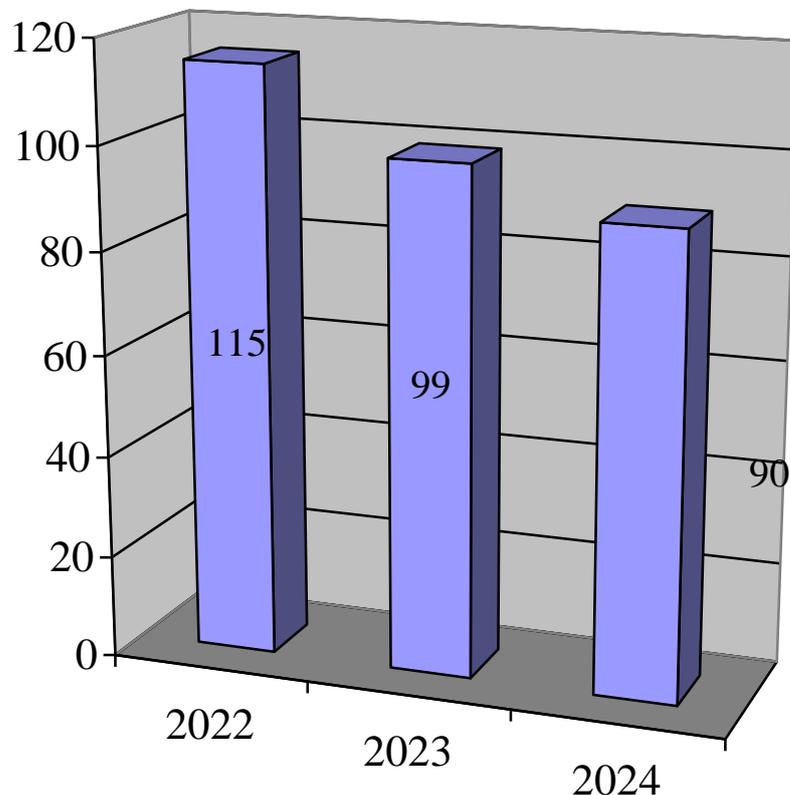

Рисунок 1.14 – Динаміка середньооблікової кількості працівників ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки, осіб

Як свідчать проведені розрахунки та аналіз показників діяльності ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» у 2022-2024 роках мала здебільшого негативну динаміку. Менеджменту компанії необхідно вжити термінових заходів щодо зміцнення її позицій на ринку. Враховуючи критичний стан підприємства (зростання збитку у 4,5 раза та дефіцит готівки), стратегія покращення має бути розділена на два етапи: екстрена реанімація (щоб не допустити банкрутства) та операційна перебудова.

Для негайного покращення ліквідності потрібно ввести систему знижок за швидку оплату та жорсткі санкції за затримку. Здійснити розпродаж неліквідних запасів. Потрібно провести реструктуризацію боргів, щоб уникнути судових позовів та блокування рахунків. Радикально скоротити операційні витрати на адміністративний апарат. Ці заходи дозволять розпочати вихід компанії із кризового становища.

РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЙНІ І МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ НА БУДІВЕЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

2.1 Вплив умов діяльності будівельної галузі на організацію обліку

Динамічний розвиток світової економіки та посилення конкурентного тиску підкреслюють стратегічну значущість будівельної індустрії як одного з фундаментів національного добробуту. За таких умов критичної ваги набуває якість корпоративного управління. Для підтримки ринкових позицій та фінансової стійкості підприємствам необхідний комплексний підхід до вдосконалення системи обліку та аудиту. Галузева специфіка будівництва зумовлює підвищені вимоги до організації контрольних та облікових процесів у будівництві.

Недоліки в організації облікової діяльності можуть мати негативний вплив на життєздатність будівельних компаній. Викривлення облікових даних призводить до податкових помилок (недоплат, що тягнуть за собою штрафні санкції, або переплат, які вимивають обігові кошти), що в умовах низької ліквідності може стати фатальним.

Ефективний облік і аудит у сучасному будівництві — це не лише інструмент контролю, а фундамент стійкості, що трансформує складні фінансові потоки у прозорі конкурентні переваги, забезпечуючи підґрунтя для інноваційного зростання.

Будівельна індустрія виступає фундаментом матеріального виробництва та є стратегічним вектором розвитку національної економіки України. Її ключова місія полягає у відтворенні основних фондів нерухомості, що забезпечують потреби як промислового сектору, так і соціальної сфери. Як цілісний господарський комплекс, будівництво формує матеріальну базу для функціонування держави та відіграє критичну роль у забезпеченні її економічної безпеки [35].

системі управління будівельним підприємством облік виступає як комплексний механізм систематизації, моніторингу та контролю за капіталопотоками.

Будівельна галузь характеризується низкою специфічних ознак, особливостей, які вирізняють її від решти галузей. Врахування цих особливостей

вимагає своєрідних підходів до організації обліку, аудиту, аналізу діяльності будівельного підприємства.

Фундаментальною особливістю є статичність об'єктів на фоні територіальної розгалуженості, що зумовлює постійну мобільність засобів виробництва та персоналу. Крім того, тривалість інвестиційно-будівельного циклу та дискретний характер розрахунків (часто лише за фактом повної здачі об'єкта) спричиняють нерівномірність грошових надходжень, що потребує особливого підходу до визначення фінансових результатів.

Специфічний характер будівельної діяльності зумовив необхідність розробки окремого методологічного інструментарію, закріпленого в НП(С)БО 18 «Будівельні контракти». Ключові галузеві детермінанти, що трансформують облікову політику, включають [45]:

1. Тривалість операційного циклу. Значні часові інтервали між початком робіт і здачею об'єкта призводять до накопичення суттєвих обсягів незавершеного виробництва. Оскільки оплата часто проводиться етапами, виникає потреба у залученні кредитних ресурсів для покриття касових розривів, спричинених низькою оборотністю власного капіталу.

2. Статичність об'єктів при мобільності ресурсів. Нерухомість будівельних об'єктів вимагає постійних витрат на логістику будівельної техніки та облаштування тимчасових інженерних споруд безпосередньо на майданчиках.

3. Пооб'єктна індивідуалізація. На відміну від інших галузей, де виготовляється продукція серійного виробництва, в будівництві відбувається виготовлення об'єктів на замовлення, що призводить до індивідуального підходу до визначення собівартості. Наявність конкретного замовника ще до старту робіт диктує необхідність ведення деталізованого обліку доходів і витрат окремо за кожним договором підряду, як того вимагає профільний стандарт.

4. Децентралізація та територіальна розгалуженість. Дистанційність об'єктів від адміністративного центру ускладнює моніторинг виконання робіт, контроль за якістю складування запасів, раціональним використанням їх та робочого часу.

5. Складність технологічних процесів. Розгалужена номенклатура допоміжних виробництв та різнорідність операцій значно навантажують систему первинного та аналітичного обліку.

6. Вплив природно-кліматичних факторів: Робота просто неба підвищує ризики псування матеріалів та збільшує норми природних втрат під дією атмосферних явищ.

Ці особливості можна об'єднати у дві групи факторів – економічні та організаційні. (рисунок 2.1).

Організація обліку на ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» безпосередньо залежить від врахування таких ключових факторів:

1. Тривалий виробничий цикл та визнання доходів. На відміну від торгівлі, де дохід визнається в момент передачі товару, у будівництві об'єкти зводяться роками. Це змушує підприємство використовувати НП(С)БО 18 «Будівельні контракти». Дохід та витрати відображаються за ступенем завершеності робіт. При цьому неправильне визначення відсотка готовності може призвести до викривлення фінансового результату, що ми й бачимо у даних підприємства (різкі коливання виручки: 105,211 млн. грн. у 2023 р. та 40,609 млн. грн. у 2024 р.

2. Кошторисне ціноутворення. Кожен об'єкт будівництва є унікальним, а ціна формується на основі кошторису Кошторис — це фінансовий документ, який містить розрахунок майбутніх витрат на реалізацію певного проєкту, виконання робіт або функціонування установи. Він визначає договірну ціну між замовником і підрядником. Облік витрат організовується не за видами продукції, а за кожним окремим об'єктом (замовленням). Бухгалтер має чітко розмежовувати прямі витрати (матеріали, зарплата будівельників) та загальновиробничі витрати. У ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» згідно з даними проведеного в п. 1.3 аналізу висока собівартість (майже 95% від чистого доходу). Це свідчить про те, що система кошторисного контролю на підприємстві не справляється з ростом цін на ресурси.

3. Територіальна роззосередженість та мобільність. Будівельні майданчики часто знаходяться далеко від головного офісу. Виникає необхідність організації

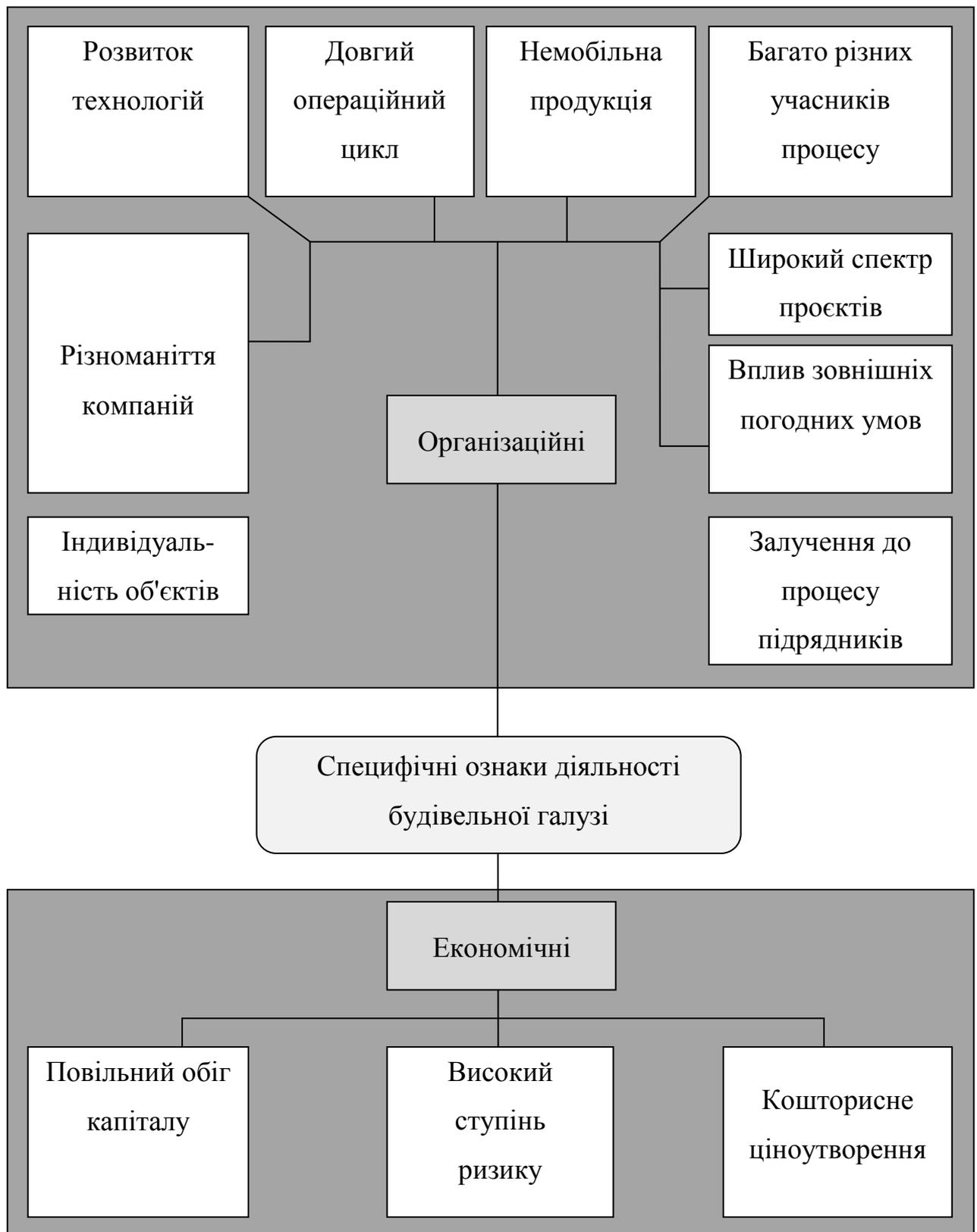

Рисунок 2.1 – Специфічні фактори будівельного виробництва, що впливають на організацію обліку

складського обліку на кожній ділянці і внаслідок цього - складнощі з контролем залишків матеріалів та робочого часу. ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»»

У 2022-2024 роках показало надто низьку оборотність запасів та ріст дебіторської заборгованості, що може бути наслідком слабого контролю над віддаленими об'єктами.

4. Участь багатьох учасників (Замовник — Генпідрядник — Субпідрядник). Будівельні проекти передбачають складні ланцюги розрахунків. Це обумовлює потребу в детальному аналітичному обліку за кожним субпідрядником і використання специфічних первинних документів (форми КБ-2в, КБ-3). Варто відзначити, що високий рівень кредиторської заборгованості часто виникає саме через затримки в підписанні актів виконаних робіт між учасниками ланцюга.

5. Сезонність та вплив природних факторів. Будівельні роботи залежать від погоди, що спричиняє нерівномірність витрат протягом року. Через це необхідно створення резервів на гарантійне обслуговування об'єктів та облік витрат на консервацію будівництва у зимовий період.

Аналізуючи характеристику ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» та показники його діяльності за 2022-2024 роки, можна зробити висновок, що галузеві умови критично впливають на поточний стан компанії. Велика частка її активів «заморожена» в об'єктах, що не приносять «живих» грошей, через це спостерігається низька ліквідність - 0,06 у 2024 році). У будівництві часто виникає розрив між податковими зобов'язаннями та податковим кредитом, що вимиває обігові кошти. Показник придатності основних засобів (0,29 у 2024 році) свідчить, що умови експлуатації техніки в галузі (бруд, пил, навантаження) вимагають значно більших інвестицій в оновлення, ніж підприємство може собі дозволити.

Через відсутність ефективної системи управлінського обліку, адаптованої до галузевих особливостей, підприємство не змогло вчасно відреагувати на зростання собівартості у 2023 році, що призвело до збитку в 13,654 млн. грн..

Специфіка функціонування будівельного сектору зумовлює особливі вимоги до побудови обліково-аналітичної системи, серед яких ключовими є [67]:

- кадрове забезпечення облікової системи вимагає залучення фахівців з бухгалтерського обліку, які володіють глибокими знаннями галузевого законодавства та технологічних процесів,

- формування індивідуальної облікової політики, яка адаптована до тривалих циклів виробництва та специфічних методів визначення доходів,
- використання спеціалізованих форм первинного обліку (зокрема КБ-2в, КБ-3, М-29), що інтегрують виробничі показники у фінансову звітність,
- застосування галузевих ІТ-рішень (наприклад, BAS Будівництво) для автоматизації пооб'єктного калькулювання собівартості та моніторингу контрактних зобов'язань.

Функціонування будівництва як галузі базується на циклічності трьох фундаментальних фаз. Серед них підготовча фаза, яка включає розробку проектно-кошторисних розрахунків, отримання дозвільних документів та ресурсне забезпечення майбутнього об'єкта, виробнича, тобто безпосередній процес зведення конструкцій та акумулювання витрат за статтями калькуляції, заключна (реалізація), яка представляє собою процедуру приймання-передачі об'єкта замовнику та офіційне введення його в експлуатацію.

Отже, складність обліку в цій галузі обумовлена необхідністю синхронізації нормативних вимог із технологічними особливостями зведення споруд.

2.2 Облікова політика будівельного підприємства як основа формування інформаційної бази для прийняття управлінських рішень

Фундаментом раціональної системи бухгалтерського обліку на підприємстві є його облікова політика, що базується на виборі оптимальної сукупності методичних прийомів та процедур, санкціонованих на державному рівні. Таким чином, облікова модель суб'єкта господарювання формується в межах загальнодержавної стратегії регулювання облікових процесів.

Значну увагу дослідженню методології та практичного впровадження облікової політики в будівельній сфері приділили такі вітчизняні науковці, як Зінкевич О.В., Левицька С.О., Мосійчук М.М., Нагавичко І.П. та Немкович О.Б.

Розробка облікової політики є складним та відповідальним етапом, що потребує глибокого аналізу операційної діяльності компанії [2]. Серед ключових детермінант, що визначають зміст облікової політики, варто виділити галузеву

приналежність, правову форму власності, модель оподаткування та рівень професійної компетентності персоналу.

Облікова політика в будівництві — це сукупність принципів, методів і процедур, які будівельне підприємство використовує для ведення обліку та складання звітності. Вона є фундаментом інформаційної системи, на основі якої менеджмент оцінює ефективність проєктів та планує майбутню діяльність.

Через особливості галузі, облікова політика будівельної компанії повинна містити чіткі положення щодо таких аспектів:

1. Метод визначення ступеня завершеності робіт. Згідно з НП(С)БО 18, підприємство має обрати, як саме воно вимірює готовність об'єкта (за вимірюванням виконаних робіт, за співвідношенням витрат або за візуальною оцінкою). Від цього вибору залежить сума виручки, яку компанія покаже у звіті про фінансові результати.

2. Класифікація та розподіл витрат. Чітке розмежування прямих витрат (матеріали, зарплата на майданчику) та загальновиробничих витрат. Облікова політика має визначати базу розподілу загальновиробничих витрат (наприклад, пропорційно прямим витратам на оплату праці).

3. Облік фінансових витрат: Оскільки будівництво часто потребує залучення кредитів, у політиці фіксується порядок капіталізації відсотків (включення їх у вартість об'єкта) або віднесення до витрат періоду.

Облікова політика перетворює первинні дані на стратегічну інформацію. Так, облік витрат за кожним окремим контрактом (об'єктом) дозволяє виявити збиткові проєкти на ранніх стадіях. Саме аналіз пооб'єктної собівартості є ключовим для прийняття рішення про зупинку або перегляд умов контрактів. Вибір методів обліку дебіторської заборгованості та резерву сумнівних боргів впливає на реалістичність оцінки активів.

Правильно сформована облікова політика забезпечує прозорість для інвесторів. Чітке розкриття інформації про незавершене будівництво та методи оцінки запасів підвищує довіру стейкхолдерів. Вибір методів амортизації основних засобів (особливо при їх значному зносі, як у випадку ДПАТ

«Будівельна компанія «УКРБУД»») безпосередньо впливає на суму податку на прибуток та обсяг коштів, що залишаються в розпорядженні компанії.

Облікова політика будівельного підприємства не повинна бути формальним документом. Це динамічна модель, яка дозволяє трансформувати складні технологічні процеси будівництва у зрозумілі фінансові показники. Для аналізованого підприємства вдосконалення облікової політики в частині контролю за витратами за кожним об'єктом є першочерговим кроком для виходу з кризи.

Згідно з положеннями НП(С)БО 18 «Будівельні контракти» [20], у Наказі про облікову політику суб'єкт господарювання має закріпити один із трьох альтернативних методів оцінки ступеня готовності об'єкта:

1. Пряме вимірювання та оцінка фактично реалізованого обсягу робіт.
2. Визначення питомої ваги завершеної частини робіт у загальному натуральному обсязі контракту.
3. Аналіз співвідношення фактично понесених витрат з початку проєкту до загальної кошторисної (прогнозної) вартості витрат.

Характеристика даних методів наведена в таблиці 2.1.

Вибір методу є обов'язковою передумовою для ідентифікації доходів за будівельними контрактами, які класифікуються як договори з фіксованою ціною (стала вартість всього проєкту або одиниці потужності) або контракти за моделлю «витрати плюс» (відшкодування реальних витрат підрядника з додаванням узгодженої норми прибутку у відсотковому або грошовому еквіваленті).

Облік витрат за контрактами охоплює безпосередньо витрати на виконання робіт та відповідну частку загальновиробничих витрат [19]. До категорії прямих витрат, згідно з нормами НП(С)БО 16 «Витрати» [19], включаються витрати на сировину та матеріали, оплату праці персоналу, а також інші операційні витрати, зокрема вартість послуг сторонніх субпідрядних організацій.

Вибір конкретної методики оцінки ступеня готовності об'єктів належить до компетенції бухгалтерської служби, яка повинна враховувати характер операційної діяльності та умови договорів підряду. Важливо підкреслити, що

Методи оцінки ступеня завершеності робіт

Метод оцінки	Суть методу	Сфера застосування	Вплив на фінансовий результат
Вимірювання та оцінка обсягів робіт (прямий підрахунок)	Комісія або інженер фактично заміряє обсяги (м ³ , м ² , т) виконаних робіт на об'єкті	Найточніший метод. Підходить для об'єктів із чітко визначеними етапами (наприклад, зведення коробки)	Виручка визнається тільки за реально збудовані елементи. Мінімізує ризик завищення доходів
Співвідношення натуральних показників	Порівнюється кількість витрачених матеріалів або годин праці до загального плану	У випадках, коли складно оцінити грошову вартість, але легко порахувати обсяг (наприклад, прокладено 5 км труб із 10 км).	Може давати похибку, якщо різні ділянки робіт мають різну складність та вартість
Співвідношення витрат	Порівнюються фактичні і загальні кошторисні витрати	Найпопулярніший метод у бухгалтерії. Легко розрахувати на основі облікових даних.	Ризикований: якщо собівартість зростає через неефективність, цей метод «штучно» завищує дохід, бо чим більше витрати, тим більший % готовності показується.

норми НП(С)БО 18 «Будівельні контракти» дозволяють застосовувати диференційований підхід, тобто одночасне використання різних методів для окремих контрактів.

ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» практикує застосування методу прямого вимірювання обсягів робіт. Однак, зважаючи на складність та комплексність проєктів компанії, ми вважаємо за доцільне впровадження методу співвідношення фактичних витрат до кошторисних. Цей підхід є більш універсальним для багатокomпонентних замовлень, оскільки дозволяє точніше зіставляти фінансові потоки з виробничим прогресом.

Облікова політика також має регламентувати порядок відображення непрямих витрат та витрат, зумовлених форс-мажорними обставинами. З огляду на унікальність кожного будівельного проєкту, базовим має залишатися позамовний метод обліку. Це вимагає побудови деталізованої аналітичної системи для групування прямих витрат за кожним об'єктом будівництва. Окремої уваги потребує алгоритм розподілу загальновиробничих витрат, де за базу розподілу доцільно обрати прямі витрати на оплату праці або обсяг спожитих матеріальних ресурсів.

В обліковій політиці будівельного підприємства особливу увагу слід приділити регламентації оцінки незавершеного будівництва на дату балансу, зважаючи на специфіку та тривалість інвестиційних проєктів.

У частині управління необоротними активами облікова політика має чітко визначати: вартісний поріг для ідентифікації основних засобів та малоцінних необоротних матеріальних активів, амортизаційну стратегію: для спеціалізованої техніки найбільш релевантним є виробничий метод (на основі машино-годин або обсягів виробітку), що дозволяє синхронізувати знос із реальною інтенсивністю експлуатації, а для офісного та загального обладнання доцільно залишити прямолінійний метод; правила відображення тимчасових (титкульних і нетиткульних) споруд та інвентарних пристосувань, що використовуються на майданчиках.

Відповідно до в розділі облікової політики щодо запасів визначають алгоритм оцінки при вибутті (наприклад, методи FIFO або середньозваженої

вартості); процедури внутрішнього переміщення матеріалів між об'єктами, а також специфіку списання паливно-мастильних матеріалів та комплектуючих для ремонту техніки.

З огляду на високу імовірність неповернення коштів, що особливо актуально в умовах сучасної економічної нестабільності, критичне значення має вибір механізму формування резерву сумнівних боргів. Для будівельних підприємств, чий портфель замовлень зазвичай складається з обмеженого кола великих контрагентів, найбільш обґрунтованим є застосування методу абсолютної суми сумнівної заборгованості. Такий підхід передбачає індивідуальну оцінку платоспроможності кожного замовника, що дозволяє отримати максимально точну картину фінансових ризиків за окремими контрактами. Проте, в ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» застосовується власний спрощений підхід, що передбачає створення резерву у відсотках від суми дебіторської заборгованості залежно від часу її виникнення; для заборгованості, що виникла до 1 місяця – 0,1 %, 1-3 місяці тому - 5 %, 3-12 місяців – 20 %, 12-18 місяців – 50 %, більше 18 місяців – 100 %.

Паралельно з цим, облікова політика повинна чітко регламентувати систему документообігу. Це передбачає затвердження графіку руху документів та обов'язкове використання галузевої первинної документації (зокрема актів за формою КБ-2в, довідок КБ-3, звітів М-29 та рапортів про роботу будівельної техніки). У документі має бути зафіксовано чіткий алгоритм їх складання, перевірки та погодження відповідальними особами.

Грамотно розроблена облікова політика стає фундаментом життєздатності будівельної компанії, набуваючи особливої ваги в умовах воєнного стану та перспектив масштабного відновлення країни. Її роль полягає у формуванні достовірної звітності, що є базовим критерієм для залучення капіталу від міжнародних донорів, інвесторів та банківських установ, наданні менеджменту інструментів для детального моніторингу витрат, аналізу прибутковості кожного проєкту та оперативного реагування на ринкові зміни; мінімізації ризиків та нейтралізації загроз, пов'язаних із податковими санкціями та правовими спорами,

зміцненні довіри у взаємовідносинах із замовниками, що є стратегічною перевагою для участі в проєктах із відбудови України.

2.3 Облік витрат на будівельно-монтажні роботи та формування собівартості об'єктів будівництва

Будівельна діяльність охоплює широкий спектр робіт: від створення нових об'єктів до реконструкції, реставрації та капітального ремонту існуючих споруд. Ключовою складовою цього процесу є будівельно-монтажні роботи, що об'єднують усі операції зі зведення об'єктів безпосередньо на будівельних майданчиках. Окрему групу становлять монтажні роботи, які полягають у встановленні та з'єднанні конструктивних елементів (залізобетонних виробів, систем енергозабезпечення тощо).

Методологічна єдність обліку витрат та калькулювання собівартості будівельно-монтажних є фундаментальною вимогою для будівельної галузі. Вона забезпечує зіставність показників на загальнодержавному рівні, дозволяє проводити порівняльний аналіз між різними підприємствами та ідентифікувати внутрішні резерви для оптимізації витрат.

Процес калькулювання визначається як розрахунок собівартості одиниці результату робіт за регламентованим переліком витрат. Його організація на підприємстві передбачає:

- визначення об'єктів калькулювання;
- формування номенклатури калькуляційних статей;
- встановлення часових меж (періодичності) розрахунків;
- вибір відповідних технік та методик обчислення.

Нормативно-правовою основою для формування собівартості виступають НП(С)БО 16 «Витрати», Методичні рекомендації з формування собівартості будівельно-монтажних робіт, а також внутрішні регламенти підприємства.

Основним методом обліку є позамовний (пооб'єктний) метод, де об'єктом обліку є окремий будівельний контракт або окремий об'єкт будівництва.

Для точного формування собівартості всі витрати на будівельно-монтажні роботи групуються за такими основними статтями:

1. Прямі матеріальні витрати: вартість сировини, конструкцій, деталей та палива, які безпосередньо стають частиною об'єкта. Списуються на основі матеріальних звітів (форма М-29).

2. Прямі витрати на оплату праці: заробітна плата робітників, зайнятих на об'єкті, а також нарахування ЄСВ на ці суми.

3. Витрати на експлуатацію будівельних машин та механізмів: витрати на утримання та роботу власної або орендованої техніки (пальне, мастила, ремонт, зарплата машиністів).

4. Інші прямі витрати: зокрема, вартість робіт, виконаних субпідрядними організаціями. Для великих компаній, таких як ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»», це значна частина собівартості.

5. Загальновиробничі витрати: витрати на управління будівництвом, охорону майданчиків, знос тимчасових споруд. Вони накопичуються на рахунку 91 і щомісяця розподіляються між об'єктами.

Формування собівартості будівельно-монтажних робіт здійснюється за кількома стадіями. Спочатку відбувається накопичення прямих витрат на рахунку 23 «Виробництво» - протягом місяця всі прямі витрати збираються в аналітичному розрізі кожного об'єкта. Наприкінці місяця загальновиробничі витрати розподіляються за обраною базою (наприклад, пропорційно прямим витратам на оплату праці) і списуються в дебет рахунку 23. Вартість робіт на об'єктах, які ще не здані замовнику (не підписано КБ-2в), залишається як сальдо рахунку 23. У момент підписання Акта приймання виконаних робіт (КБ-2в) собівартість відповідного етапу списується з рахунку 23 на рахунок 903 «Собівартість реалізованих робіт, послуг».

Організація обліку витрат за будівельними контрактами передбачає:

- застосування єдиного підходу відображення господарських операцій на рахунках;

- використання типових форм облікових документів, реєстрів обліку та способів реєстрації інформації, її обробки, узагальнення;

- розроблення номенклатури об'єктів калькулювання.

Об'єктом обліку витрат будівельного підприємства з метою визначення собівартості будівельно-монтажних робіт можуть бути як окремі види будівельно-монтажних робіт, такі окрема будівля, споруда чи декілька будівель і споруд або договір підряду в цілому.

Облік витрат на виконання будівельно-монтажних робіт залежно від видів об'єктів обліку організовується за замовленням згідно договорів підряду або накопичення витрат за певний період часу за нормативним методом.

Основним методом обліку витрат на виконання будівельно-монтажних робіт є облік за замовленнями згідно договорів підряду. Облік витрат за замовленнями здійснюється наростаючим підсумком до закінчення виконання договору.

Собівартість будівельно-монтажних робіт – це витрати будівельної організації, безпосередньо пов'язані з виконанням власними силами будівельно-монтажних робіт за замовленням підприємств, установ, організацій та громадян.

Собівартість будівельно-монтажних робіт, як уже зазначалось відображається на рахунку 23 «Виробництво». Виконані субпідрядниками роботи відображаються в обліку за договірними цінами, для цього застосовують рахунок 2312 «Будівельно-монтажні роботи, виконані субпідрядними підприємствами». Такі витрати не включаються до собівартості будівельно-монтажних робіт генпідрядника (субрахунок 2311 «Будівельно-монтажні роботи, виконані власними силами»).

Відображення витрат для кожного об'єкта калькулювання здійснюють у окремому рядку відповідного регістру

Витрати по експлуатації будівельних машин і механізмів розподіляються між об'єктами будівництва пропорційно відпрацьованій на них кількості машино-змін.

Вартість послуг сторонніх підприємств на підставі пред'явлених ними рахунків зазначається за дебетом рахунка 23 «Виробництво».

Накладні витрати в кінці місяця з кредиту рахунку 92 «Адміністративні витрати» списуються в дебет рахунку 79 «Фінансові результати».

Фактична собівартість робіт, прийнятих замовником, і вартість матеріалів, о залишилися і повернуті із виробництва, відображається за кредитом рахунку 23 в і дебетом субрахунків рахунку 20 «Виробничі запаси» [8].

Документальне оформлення господарських операцій ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»», зокрема, з обліку витрат має особливості, обумовлені специфікою галузі: проектним характером робіт, тривалістю їх, використанням різноманітних матеріалів і техніки, складним характером взаєморозрахунків учасників будівництва.

Оснoву взаємовідносин замовника і підрядника складає договір підряду, де визначається види і обсяг робіт, строки їх виконання, загальна вартість та за необхідності вартість окремих етапів, порядок розрахунків. На умовах, визначених в договорі, ґрунтуються решта документів. Всі зміни, що вносяться до договору (вартість, терміни, обсяги), обов'язково оформляються додатковими угодами.

Важливо відзначити, що у будівельній галузі, крім типових форм первинних документів, застосовуються специфічні форми, в яких відображається рух основних засобів, запасів, розрахунків тощо.

У будівництві є спеціалізовані форми, затверджені Державною службою статистики України, або розроблені підприємством самостійно.

Перш за все, це «Акт приймання виконаних підрядних робіт» (форма № КБ-2в), який є підставою визнання доходів – підрядником, а витрат – замовником. Також він підтверджує обсяг та вартість виконаних робіт. виконробами або майстрами таким актом оформляє виконаних робіт за всіма об'єктами, які буде. Для складання акту беруть дані проектно-кошторисної документації, норми списання, фактичні витрати.

Обсяги виконаних робіт визначаються для внесення в акт згідно «Журналу обліку виконаних робіт» (форма № КБ-6), де виконроби або майстраи щодня відображають виконані роботи на будівельному майданчику. Крім того, до акту додається «Довідка про вартість виконаних підрядних робіт та витрати» (форма № КБ-3), в якій узагальнюється вартість виконаних робіт.

Для контролю інформація про виконання робіт співставляється і формуються Акти звірки взаєморозрахунків.

Для документального оформлення операцій з основними засобами ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» застосовує документи, типових форм первинного обліку для суб'єктів державного сектору.

Списання матеріалів ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» здійснюється на підставі встановлених норм та обсягів виконаних робіт. Для узагальнення інформації застосовується «Звіт про використання основних матеріалів у будівництві у співставленні з виробничими нормами» (форма М-29), де в розрізі окремих об'єктів та джерел надходження показується рух і відбувається списання використаних матеріалів на собівартість будівельно-монтажних робіт (рисунок 2.2).

ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» застосовує й інші документи для відображення інформації про витрати:

- «Рапорт про роботу будівельної машини (механізму»);
- «Подорожній лист будівельної машини»;
- - «Рапорт про роботу баштового крану»;
- «Журнал обліку роботи будівельної машини (механізму»).

За іншими операціями застосовуються типові форми документів згідно законодавству.

Первинні документи у будівництві пов'язані з кошторисною документацією, до якою належать локальні, об'єктні кошториси, зведені кошторисні розрахунки). Дані обліку повинні відповідати їх змісту, а якщо виникають відхилення вони вимагають пояснень і оформлення.

Як бачимо, документальне оформлення операцій в будівельній галузі має свою специфіку і пов'язане з іншими регламентними документами. Проте, в будівництві застосовуються і типові для інших галузей економіки документи. Значний обсяг первинної документації, потреба у глибокій аналітиці та постійна ротація ресурсів між об'єктами зумовлюють високу трудомісткість формування собівартості.

Рисунок 2.2 – Документообіг руху запасів ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»»

Для оптимізації цих процесів у ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» впроваджено програмне рішення BAS Будівництво, яке автоматизує агрегацію та диференціацію витрат за кожним об'єктом будівництва.

У сучасних реаліях на собівартість суттєво впливають: вимушені простої, логістичні розриви, додаткові витрати на заходи безпеки та коливання ринкових цін. Ці аспекти потребують чіткої фіксації в обліковій політиці підприємства.

Визнання доходів в будівництві регулюється нормами НП(С)БО 18 «Будівельні контракти» [20]. Стандарт адаптований до довготривалого характеру проектів та передбачає можливість коригування умов контракту в процесі його реалізації. Дохід включає базову ціну договору, а також претензії, відхилення та преміальні виплати, оцінені за справедливою вартістю.

Ключовим принципом обліку є поетапне визнання доходів за ступенем готовності об'єкта, за умови можливості достовірної оцінки фінансового результату. Для контрактів із фіксованою ціною результат вважається достовірним за умови ідентифікації загального доходу, впевненості в отриманні економічних вигод, можливості оцінити ступінь завершеності та витрати до кінця проекту. Для контрактів «витрати плюс» необхідна висока ймовірність отримання вигод та точне визначення фактичних витрат, незалежно від формату їх відшкодування замовником. У випадках, коли достовірна оцінка фінансового результату будівельного контракту неможлива, застосовується консервативний підхід, згідно з яким дохід відображається лише в межах понесених фактичних витрат, за умови, що їх відшкодування замовником є ймовірним. Самі ж витрати підлягають включенню до складу видатків того звітного періоду, у якому вони безпосередньо виникли. Якщо ж існує високий ризик того, що понесені витрати не будуть компенсовані замовником, дохід у звітності не фіксується.

Загалом, можна стверджувати, що облік у будівельній галузі має унікальну будову, зумовлену техніко-економічними характеристиками виробництва. Основними особливостями, що визначають його специфіку, є: позамовний характер калькулювання, специфіка визнання доходу за НП(С)БО 18, складність документального підтвердження, багатокomпонентність собівартості, територіальна розрізненість. Це вимагають від фахівця знань не лише фінансового права, а й розуміння будівельних технологій, кошторисної справи та методів інженерної оцінки.

РОЗДІЛ 3 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АУДИТУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Мета, завдання та планування аудиторської перевірки фінансової звітності будівельного підприємства

Для будівельного підприємства аудит - це не просто формальна перевірка фінансової звітності, а стратегічний інструмент розвитку. Враховуючи високу вартість проєктів, тривалий цикл виробництва та складність розрахунків, значення аудиту пояснюється кількома ключовими моментами.

По-перше, аудит забезпечує підтвердження реальної собівартості та прибутковості. Адже у будівництві легко приховати збитки або роздути прибуток, маніпулюючи ступенем завершеності об'єктів. Аудит дозволяє власнику побачити справжній фінансовий результат за кожним об'єктом. Він підтверджує, чи не є отриманий прибуток лише "паперовим" через неправильне списання матеріалів або завищення обсягів виконаних робіт у звітах виконробів.

По-друге, проведення аудиту сприяє залученню інвестицій та кредитування. Для ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»», яке має низький показник ліквідності (0,06) та збитки, це особливо актуально, адже проведення аудиту сприятиме зростанню довіри до фінансової звітності компанії. Жоден банк не надасть кредит на поповнення обігових коштів, а міжнародний донор не виділить грант на відбудову без позитивного аудиторського висновку. Аудит – це гарант надійності для зовнішніх партнерів.

По-третє, аудит забезпечує контроль за цільовим використанням коштів. Як відомо, будівництво часто передбачає великі аванси від замовників. Аудиторська перевірка дає впевненість замовнику (державі або приватному інвестору), що кошти були витрачені саме на закупівлю арматури чи бетону для конкретного об'єкта, а не на покриття боргів підприємства за іншими проєктами.

По-четверте, проведення аудиту дозволяє мінімізувати податкових та юридичні ризики. Будівельна галузь перебуває під прискіпливим контролем податкових органів, особливо щодо правомірності формування податкового кредиту з ПДВ та розрахунків із субпідрядниками. Незалежний аудит допомагає

виявити помилки в первинних документах (КБ-2в, КБ-3, М-29) до того, як їх знайде податкова інспекція, що рятує компанію від величезних штрафів.

І нарешті, по-п'яте, аудит дає можливість оцінити управління. Для керівництва ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» аудит може допомогти виявити внутрішні проблеми, оскільки він виявляє слабкі місця: де відбуваються найбільші втрати матеріалів, чи ефективно працює техніка, та чи не є занадто високими загальновиробничі витрати.

В умовах повоєнної відбудови України, наявність аудиторського звіту за міжнародними стандартами стане обов'язковою умовою для участі у тендерах на відновлення зруйнованої інфраструктури.

Для збиткового підприємства, яким є ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»», значення аудиту полягає у трансформації збитків у керовані ризики. Він допомагає очистити баланс від безнадійної дебіторської заборгованості та вибудувати прозору модель, яка привабить капітал для відновлення діяльності.

Головною метою аудиту є надання незалежної професійної думки про достовірність фінансової звітності будівельного підприємства в усіх суттєвих аспектах, а також її відповідність вимогам національних (НП(С)БО) або міжнародних (МСФЗ) стандартів.

Для підприємств будівельної галузі мета аудиту додатково включає підтвердження того, що: доходи та витрати визнані згідно зі ступенем завершеності об'єктів; собівартість робіт не містить необґрунтованих перевитрат матеріалів, оцінка незавершеного будівництва є справедливою та не завищеною.

Завдання аудиту діяльності будівельного підприємства, в тому числі ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» полягають у:

- перевірі правових засад здійснення діяльності (аналіз наявності ліцензій на будівництво, дозволів на виконання робіт та договорів підряду);
- аудиті доходів - підтвердженні реальності підписаних актів КБ-2в та довідок КБ-3, а також перевірі правильності розрахунку відсотка готовності об'єктів;
- аудиті витрат - перевірі законності списання матеріалів за нормами (форми М-29), обліку роботи власної та орендованої техніки;

- оцінці активів: перевірка наявності та стану основних засобів, а також оцінка ризику неповернення дебіторської заборгованості замовниками.

- перевірці зобов'язань - аудит розрахунків із субпідрядниками та постачальниками матеріалів.

Аудиторська перевірка діяльності будівельного підприємства має здійснюватися за наступними етапами.

Першим етапом є планування аудиторської перевірки, під час якого визначаються зони найбільшого ризику (наприклад, ризик завищення обсягів робіт).

На другому етапі, відбувається ознайомлення з бізнесом клієнта. Аудитор вивчає специфіку об'єктів (житлове, промислове чи дорожнє будівництво), тривалість проєктів та структуру основних замовників. В ході цього етапу він має сформулювати власне уявлення про підприємство.

Наступним етапом є оцінка системи внутрішнього контролю, під час якої аудитор перевіряє, як на підприємстві організовано контроль за доступом до складів матеріалів, процесом підписання актів виконаних робіт, роботою кошторисного відділу.

Після цього аудитор переходить до етапу визначення суттєвості та ризиків. В будівництві рівень суттєвості часто встановлюється окремо для кожного великого об'єкта. Аудитор ідентифікує наступні ризики: ризик приховування збитків за довгостроковими контрактами, ризик нецільового використання авансів від замовників.

На підставі визначених показників суттєвості аудитор розробляє програму (таблиця 3.1) і план аудиту (таблиця 3.2) та приступає до основного етапу – безпосередньо проведення перевірки.

В програмі аудиту зазначається детальний перелік тестів та процедур (наприклад, інвентаризація залишків цегли на майданчику або зустрічна перевірка із субпідрядниками). Варто відзначити, що ефективне планування аудиту в будівництві неможливе без вивчення кошторисної документації. Аудитор повинен розуміти не лише цифри в балансі, а й те, наскільки вони відповідають фізичному прогресу на будівельних майданчиках.

Програма аудиту виконання будівельних контрактів

№ з/п	Перелік аудиторських процедур	Джерела інформації	Виконавець
1. Перевірка доходу за НП(С)БО 18			
1.1.	Перевірка правильності розрахунку ступеня завершеності робіт на дату балансу	Договори, довідки КБ-3, розрахунки бухгалтерії.	Аудитор
1.2.	Співставлення суми визнаного доходу в обліку із сумами, підтвердженими замовником.	Акти КБ-2в, акти звірки.	Аудитор
2. Аудит собівартості та витрат			
2.1.	Вибіркова перевірка списання матеріалів за звітами М-29 на відповідність нормам	Журнал КБ-6, звіти М-29, кошторис.	Спеціаліст
2.2.	Перевірка реальності витрат на субпідрядні організації (наявність актів, ліцензій у субпідрядника).	Договори субпідряду, банківські виписки.	Аудитор
2.3.	Аналіз витрат на експлуатацію будівельних машин (паливно-мастильні матеріали, витрати на ремонт)	Подорожні листи, рапорти механізмів.	Аудитор
3. Аудит незавершеного виробництва			
3.1.	Фізичний огляд об'єктів для підтвердження наявності незавершеного виробництва	Візуальний огляд, фотофіксація.	Експерт
3.2.	Перевірка незавершеного виробництва на предмет можливого знецінення (якщо будівництво зупинене).	Накази про консервацію, технічні звіти.	Аудитор

План аудиту будівельного підприємства

Етап планування	Зміст робіт	Відповідальний
Оцінка ризиків	Ідентифікація ризиків суттєвого викривлення звітності (ризик завищення собівартості, ризик втрати активів на прифронтових територіях).	Керівник групи
Визначення суттєвості	Встановлення межі суттєвості (наприклад, 1% від чистого доходу). Для ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» - приблизно 400 тис. грн.	Аудитор
Стратегія перевірки	Фокус на об'єктах із від'ємною рентабельністю та перевірка правомірності списання ТМЦ.	Керівник групи

3.2 Аудит виконання будівельних контрактів

Аудит виконання будівельних контрактів - це комплексна перевірка діяльності будівельної компанії під час реалізації проекту, що включає оцінку фінансів, якості, дотримання стандартів та ризиків, щоб забезпечити досягнення цілей контракту, і може бути внутрішнім (для самоперевірки) або зовнішнім (незалежними аудиторами), проводиться з різних підстав та є обов'язковим для певних типів компаній, як-от фінансових установ чи публічних акціонерних товариств.

Аудит в будівництві переслідує наступні цілі:

- оцінка можливостей, тобто визначення здатності компанії якісно виконувати проект;
- контроль якості, який передбачає перевірку відповідності стандартам та вимогам замовника;
- управління ризиками, тобто виявлення та мінімізацію потенційних проблем;

- фінансову прозорість шляхом перевірки достовірності фінансової звітності та обліку;

- дотримання законодавства - перевірка відповідності нормам безпеки, екології та іншим регуляціям.

В залежності від суб'єкта аудиторської перевірки розрізняють:

1. Внутрішній аудит, який проводиться самою компанією для вдосконалення процесів. В ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» для цього створена служба внутрішнього аудиту.

2. Аудит другої сторони, який проводиться інвестором або замовником для контролю.

3. Зовнішній аудит, в ході якого надається незалежна оцінка для об'єктивності, часто для інвесторів чи партнерів.

Обов'язковий аудит проводиться для певних категорій суб'єктів господарювання, включаючи інвестиційні фонди, фінансові установи та публічні акціонерні товариства, а також підприємства, які відповідають певним критеріям за активами, доходом та чисельністю персоналу.

Процес аудиту базується на договорі між аудитором та замовником і включає перевірку документації, фінансових показників та внутрішніх систем.

Аудит виконання будівельних контрактів є найбільш трудомістким етапом перевірки будівельного підприємства, оскільки він поєднує в собі аналіз фінансових цифр із перевіркою фізичних обсягів робіт та кошторисної дисципліни.

Основним завданням аудиту виконання контрактів є підтвердження того, що доходи та витрати, відображені у звітності, відповідають реальному стану об'єктів та умовам договорів підряду.

Аудитор починає з аналізу юридичної основи відносин між підрядником та замовником. Для цього він перевіряє відповідність фактичних термінів будівництва календарному плану; перевірка наявності додаткових угод при зміні ціни контракту. Оцінює наявні ризики прихованих штрафних санкцій за затримку етапів, які не були відображені в обліку як зобов'язання.

В ході перевірки аудитор перевіряє визнання доходів за ступенем завершеності, що передбачає визначення правильності обраного методу оцінки ступеня завершеності (за витратами, за вимірюванням робіт тощо), зіставлення даних Актів приймання виконаних підрядних робіт (форма КБ-2в) та Довідок про вартість виконаних підрядних робіт (форма КБ-3) із записами в журналі реєстрації доходів, перевірку реальності «незавершеного будівництва», для чого аудитор може здійснити виїзд на об'єкт, щоб переконатися, що задекларований поверх чи фундамент дійсно побудовані.

Наступним важливим елементом аудиторської перевірки є аудит витрат та формування собівартості будівельно-монтажних робіт. Це найбільш критична зона для збиткового підприємства, яким є ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»», де аудитор шукає приховані резерви або факти розкрадання.

Для цього він перевіряє кожен статтю витрат. Наприклад, для підтвердження вартості списаних матеріалів він перевіряє Звіти про витрату основних матеріалів у будівництві в співставленні з витратою, визначеною за виробничими нормами (форма М-29) і визначає чи не перевищують фактично списані обсяги арматури, бетону, інших матеріалів, норми, що закладені в проєкті. По роботах, переданих на субпідряд, проводиться аналіз актів виконаних робіт сторонніх організацій. Аудитор перевіряє, чи не відбувалося подвійне списання одних і тих самих робіт (власними силами та силами субпідрядника).

Наступним кроком є перевірка дебіторської та кредиторської заборгованості замовників і постачальників. Для неї застосовують направлення запитів на підтвердження сальдо (акти звірки) замовникам, перевіряють цільового використання отриманих авансів, оцінюють реальність стягнення боргу, а якщо замовник не платить більше 6 місяців, аудитор перевіряє, чи створено резерв сумнівних боргів. В ході перевірки кошторисної дисципліни аудитор порівнює фактичну собівартість із плановою (кошторисною) і проводить аналіз відхилень. Великі відхилення від кошторису свідчать або про помилки в плануванні, або про неефективне управління ресурсами на майданчику. Для ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» такий аналіз допоможе пояснити причини збитковості у 2023 році.

Типові порушення при виконанні будівельних контрактів та методика їх виявлення аудитором

Об'єкт перевірки	Типове порушення	Методика виявлення аудитором
Доходи та обсяги	Завищення обсягів виконаних робіт (приписки) у Актах приймання виконаних підрядних робіт (форма КБ-2в)	Зіставлення даних актів із фактичними обмірами на об'єкті та даними технагляду.
Витрати матеріалів	Списання матеріалів понад норми без належного обґрунтування (Звіти про витрату основних матеріалів у будівництві в співставленні з витратою, визначеною за виробничими нормами (форма М-29)).	Перевірка відповідності списаних матеріалів проєктно-кошторисній документації та ресурсним нормам.
Ступінь готовності	Неправильне визначення ступеня завершеності для визнання доходу	Перерахунок показника
Субпідряд	Одні й ті самі роботи включені в акти власного виконання та субпідрядника.	Зустрічна перевірка (звірка) журналів виконаних робіт (КБ-6) власних діляниць та субпідрядників.
Робота техніки	Фіктивне нарахування машино-годин або списання паливно-мастильних матеріалів на техніку, що простоє.	Аналіз змінних рапортів, подорожніх листів та даних GPS-моніторингу (якщо є).

Аудит виконання контрактів дозволяє встановити, чи є фінансовий результат об'єктивним. Якщо доходи визнаються за методом «витрати до кошторису», аудитор має бути впевнений, що загальна вартість контракту оцінена достовірно, а всі понесені витрати є обґрунтованими. В ході аудиту аудитор може виявити певні порушення (таблиця 3.3).

3.3 Методика аудиту фінансової звітності будівельного підприємства та узагальнення результатів перевірки

Метою аудиту фінансової звітності є надання незалежного професійного висновку щодо того, чи сформовані звітні показники підприємства у всіх суттєвих аспектах відповідно до чинної нормативної бази. Це забезпечує реальну оцінку достовірності звітності для всіх зацікавлених користувачів.

Аудиторська діяльність в Україні базується на багаторівневій системі регулювання. Законодавчий рівень складають Закони України «Про аудиторську діяльність» та «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», міжнародний рівень - міжнародні стандарти аудиту (МСА) та Кодекс етики Міжнародної федерації бухгалтерів, методологічний рівень - НП(С)БО, що регламентують загальні вимоги до звітування, консолідацію даних та виправлення помилок.

Аудиторська перевірка охоплює нормативну базу, предметну область діяльності клієнта та методику ведення обліку. Інформаційним фундаментом аудиту слугують первинні документи, облікові регістри (зокрема Головна книга) та всі форми фінансової звітності.

В ході аудиту фінансової звітності будівельного підприємства вирішуються наступні завдання:

- оцінка системи внутрішнього контролю та облікової політики;
- перевірка наявності та стану збереження активів і реальності зобов'язань;
- підтвердження тотожності даних звітності показникам бухгалтерських регістрів;

- контроль взаємоузгодженості (логічного зв'язку) між різними формами звітності;

- аналіз коректності виправлення помилок минулих періодів та консолідації звітності.

Процес аудиту є поетапним та системним та включає:

1. Планування - формування стратегії та тактики перевірки, визначення часових меж та обсягів робіт з урахуванням специфіки діяльності клієнта та залученого персоналу.

2. Попереднє вивчення передбачає оцінку загального стану облікової системи шляхом опитування персоналу та експрес-аналізу звітності.

3. Оцінювання (Збір доказів). Найбільш трудомісткий етап, де аудитор використовує такі процедури, як інспектування, спостереження, запити, підтвердження та аналітичні процедури.

4. Встановлення достовірності - формування впевненості у відсутності суттєвих викривлень та підтвердження реальності активів, капіталу та зобов'язань.

Для отримання обґрунтованих висновків аудитор застосовує загальнонаукові та спеціальні методи: аналіз і синтез, індукція та дедукція, моделювання, системний аналіз. Крім того, використовуються і аудиторські прийоми: фізична та документальна перевірка, опитування, аналітичний огляд, узагальнення.

Під час перевірки особлива увага приділяється факторам, що підвищують ризик шахрайства: проведення нетипових або надмірно складних операцій (особливо наприкінці року), наявність угод із пов'язаними сторонами за цінами, що суттєво відрізняються від ринкових, невідповідність облікових записів фактичним обставинам господарювання.

Незважаючи на високу точність процедур, аудитор завжди враховує ризик вибіркової перевірки - можливість того, що навіть суттєві помилки можуть залишитися невиявленими через обмеженість вибірки. Тому пріоритетом аудиту є підтвердження Балансу та Звіту про фінансові результати як основних форм, що комплексно характеризують майновий стан підприємства. Для завершення вашої дипломної роботи цей текст варто перефразувати так, щоб він виглядав як логічне

підбиття підсумків аудиторської перевірки, враховуючи ті фінансові проблеми (збитки та втрату ліквідності), які ми виявили раніше.

На фінальній стадії аудиторської перевірки здійснюється узагальнення отриманих доказів та формування остаточної думки аудитора. Цей етап передбачає критичну оцінку наступних аспектів діяльності ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»».

Встановлення ступеня відповідності системи бухгалтерського обліку вимогам Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» та чинним НП(С)БО.

Для цього аудитор має переконатися у дотримання облікової політики, перевірити ідентичність фактичних методів обліку (зокрема, методів оцінки запасів та нарахування амортизації) задекларованим у наказі про облікову політику підприємства, провести аналіз ефективності системи внутрішнього моніторингу, що має запобігати помилкам у первинній документації та зловживанням з активами, підтвердити те, що інформація про активи, зобов'язання, власний капітал та фінансові результати відображена у звітності без суттєвих викривлень.

З огляду на встановлену під час аналізу тенденцію до зростання збитків та критичне зниження грошових коштів ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»», на етапі звітування аудитор має додатково акцентувати увагу на таких пунктах.

Аудитор зобов'язаний оцінити, чи здатне підприємство продовжувати діяльність у найближчі 12 місяців з огляду на збиток у 13,6 млн грн та падіння виручки на 61,4%.

Через значну питому вагу «інших необоротних активів» (понад 207 млн грн) аудитор має перевірити їх на предмет зменшення корисності, оскільки балансова вартість може бути завищеною.

Якщо викривлень не знайдено, надається немодифікований висновок.

Проте, з урахуванням фінансового стану ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»», аудитор може додати розділ «Суттєва невпевненість щодо безперервності діяльності», що є критично важливим для користувачів звітності.

Враховуючи результати проведеного аудиту ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»», аудитор формує висновок, у якому, окрім підтвердження достовірності цифр, зазначає про ризики втрати ліквідності, що підтверджується різким скороченням оборотних активів на 42% протягом 2022–2024 років.

Результати зовнішнього аудиту ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»», проведеного аудиторською фірмою ТОВ «Стандарт-аудит» станом на 31 грудня 2020 року наведено в додатку К.

Аудиторська перевірка фінансової звітності будівельного підприємства (зокрема ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»») дозволяє зробити висновок, що в умовах галузевої нестабільності та високих операційних ризиків аудит трансформується з інструменту контролю у фундамент фінансового оздоровлення.

Аудит виконання будівельних контрактів ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» підтвердив, що зафіксований збиток у розмірі 13,6 млн грн є наслідком поєднання зовнішніх чинників (зростання цін на ресурси, логістичні розриви) та недосконалості внутрішнього контролю за витратами. Застосування аудиторських процедур дозволило розмежувати реальні виробничі втрати від методологічних помилок у визнанні доходів за НП(С)БО 18.

Перевірка незавершеного будівництва та дебіторської заборгованості ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» виявила необхідність корекції балансової вартості об'єктів. Своєчасне створення резерву сумнівних боргів за результатами аудиту дозволяє відобразити реальний стан ліквідності (0,06), що є критичним для прийняття управлінських рішень.

Розроблені план та програма аудиту акцентують увагу на найбільш вразливих ділянках — списанні матеріалів за Звітом про витрату основних матеріалів у будівництві в співставленні з витратою, визначеною за виробничими нормами (форма М-29), та взаєморозрахунках із субпідрядниками. Це створює базу для впровадження жорсткої системи бюджетування на кожному будівельному майданчику.

Проведення аудиту довело, що основними точками росту для компанії є автоматизація пооб'єктного обліку та посилення кошторисної дисципліни.

Результати аудиту мають бути використані не лише для виправлення помилок у звітності, а й для перегляду облікової політики в частині управління витратами та ризиками довгострокових контрактів.

РОЗДІЛ 4 АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

4.1 Аналіз ефективності використання ресурсів ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки

Аналіз показників діяльності ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» - це надзвичайно важливий, особливо в сучасних умовах, інструмент для оцінки її ефективності та виявлення проблемних негативних моментів, пошуку резервів, розробки стратегій розвитку. З огляду на специфіку діяльності ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» та його збитковість, такий аналіз сприятиме покращенню діяльності підприємства.

Організація аналізу діяльності ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» передбачає визначення його суб'єктів, об'єктів, інформаційної джерел та послідовності.

Суб'єктами аналізу ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» є:

- керівництво (Голова Правління, директор департаменту економіки і фінансів, головний бухгалтер), якому результати аналізу потрібні для стратегічного планування, контролю за виконанням планів, прийняття інвестиційних рішень;
- департамент економіки і фінансів - підрозділ, відповідальний за обробку та аналіз економічної інформації.
- бухгалтерія, яка надає інформацію, бере участь у формуванні аналітичних даних.
- управління проектування надає кошторисні дані для порівняння з фактичними показниками;
- управління внутрішнього аудиту оцінює достовірність даних та ефективність контрольних процедур.

Об'єктом аналізу ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» є діяльність підприємства та окремі будівельні об'єкти (контракти).

Аналіз діяльності ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» включає:

- аналіз ефективності використання ресурсів;

- аналіз фінансової стійкості,
- аналіз платоспроможності,
- аналіз ділової активності;
- аналіз рентабельності.

Результати діяльності ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» й його фінансово-майновий стан визначаються забезпеченістю ресурсами та ефективністю їхнього використання.

Для оцінки ефективності використання ресурсів ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки проводиться аналіз динаміки та структури майна, власного капіталу, зобов'язань.

Аналіз динаміки і структури майна полягає у визначенні співвідношення необоротних і оборотних активів, їх приросту за 2022-2024 роки та питомої ваги у загальному обсязі.

Наявність і склад майна та джерел його формування ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2023 роки наведені у таблиці 4.1.

Наявність і склад майна та джерел його формування ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2023-2024 роки наведені у таблиці 4.2.

Таблиця 4.1

Агрегований баланс ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки

АКТИВ	2021 рік		2022 рік		Відхилення (+,-)		Темп зростання, %
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Суми, тис. грн.	Питомої ваги, %	
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Необоротні активи	237281	88,03	234244	89,69	-3037	1,66	98,72
1.1. Основні засоби і нематеріальні активи	20061	7,44	19884	7,61	-177	0,17	99,12
1.2. Незавершені капітальні вкладення	0	0,00	0	0,00	0	0,00	x

Продовження таблиці 4.1

1	2	3	4	5	6	7	8
1.3. Довгострокові фінансові інвестиції	4302	1,60	4777	1,83	475	0,23	111,4
1.4. Інші необоротні активи і довгострокова дебіторська заборгованість	212918	78,99	209583	80,24	-3335	1,25	98,43
2. Оборотні активи	32273	11,97	26941	10,31	-5332	-1,66	83,48
2.1. Запаси	787	0,29	695	0,27	-92	-0,03	88,31
2.2. Дебіторська заборгованість	27222	10,10	22209	8,50	-5013	-1,60	81,58
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти	2672	0,99	2928	1,12	256	0,13	109,58
2.4. Витрати майбутніх періодів							
2.5. Інші оборотні активи	1592	0,59	1109	0,42	-483	-0,17	69,66
3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття							
Всього майна	269554	100,00	261185	100,00	-8369	0,00	96,90
ПАСИВ							
1. Власний капітал	250406	92,90	247353	94,70	-3053	1,81	98,78
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0	0,00	0	0	0	0,00	x
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	19148	7,10	13832	5,29	-5316	-1,81	72,24
3.1. Короткострокові кредити банків							
3.2. Кредиторська заборгованість за товари	3916	1,45	5073	1,94	1157	0,49	129,55

Продовження таблиці 4.1

1	2	3	4	5	6	7	8
3.3. Інші поточні зобов'язання	15232	5,65	8759	3,35	-6473	-2,30	57,50
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття							
Всього джерела	269554	100,00	261185	100	-8369	0,00	96,90

Таблиця 4.2

Агрегований баланс ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2023-2024 роки

АКТИВ	2022 рік		2023 рік		Відхилення (+,-)		Темп зростання, %
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Необоротні активи	234244	89,69	231463	92,52	-2781	2,83	98,8128
1.1. Основні засоби і нематеріальні активи	19884	7,61	19740	7,89	-144	0,28	99,28
1.2. Незавершені капітальні вкладення							
1.3. Довгострокові фінансові інвестиції	4777	1,83	4169	1,78	-608	-0,05	87,27
1.4. Інші необоротні активи і довгострокова дебіторська заборгованість	209583	80,24	207554	82,96	-2029	2,72	99,03
2. Оборотні активи	26941	10,31	18720	7,48	-8221	-2,83	69,49
2.1. Запаси	695	0,27	630	0,25	-65	-0,01	90,65
2.2. Дебіторська заборгованість	22209	8,50	15374	6,15	-6835	-2,36	69,22

Продовження таблиці 4.2

1	2	3	4	5	6	7	8
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти	2928	1,12	1008	0,40	-1920	-0,72	34,43
2.4. Витрати майбутніх періодів							
2.5. Інші оборотні активи	1109	0,42	1708	0,68	599	0,26	154,01
Всього майна	261185	100,00	250183	100,00	-11002	0,00	95,79
ПАСИВ							
1. Власний капітал	247353	94,70	233699	93,41	-13654	-1,29	94,48
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення							
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	13832	5,30	16484	6,59	2652	1,29	119,17
3.1. Короткострокові кредити банків							
3.2. Кредиторська заборгованість за товари	5073	1,94	3068	1,23	-2005	-0,72	60,48
3.3. Інші поточні зобов'язання	8759	3,35	13416	5,36	4657	2,01	153,17
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття							
Всього джерела	261185	100,00	250183	100	-11002	0,00	95,79

Згідно даних таблиці 4.1, у 2022-2023 роках загальна вартість активів та джерел їх фінансування зменшилась на 8369 тис. грн., або на 3,1 %, що є негативною зміною. Це було викликано зменшенням вартості необоротних

активів на 3037 тис. грн., або на 1,28 % та оборотних активів на 5332 тис. грн., або на 16,52 % (рисунок 4.1).

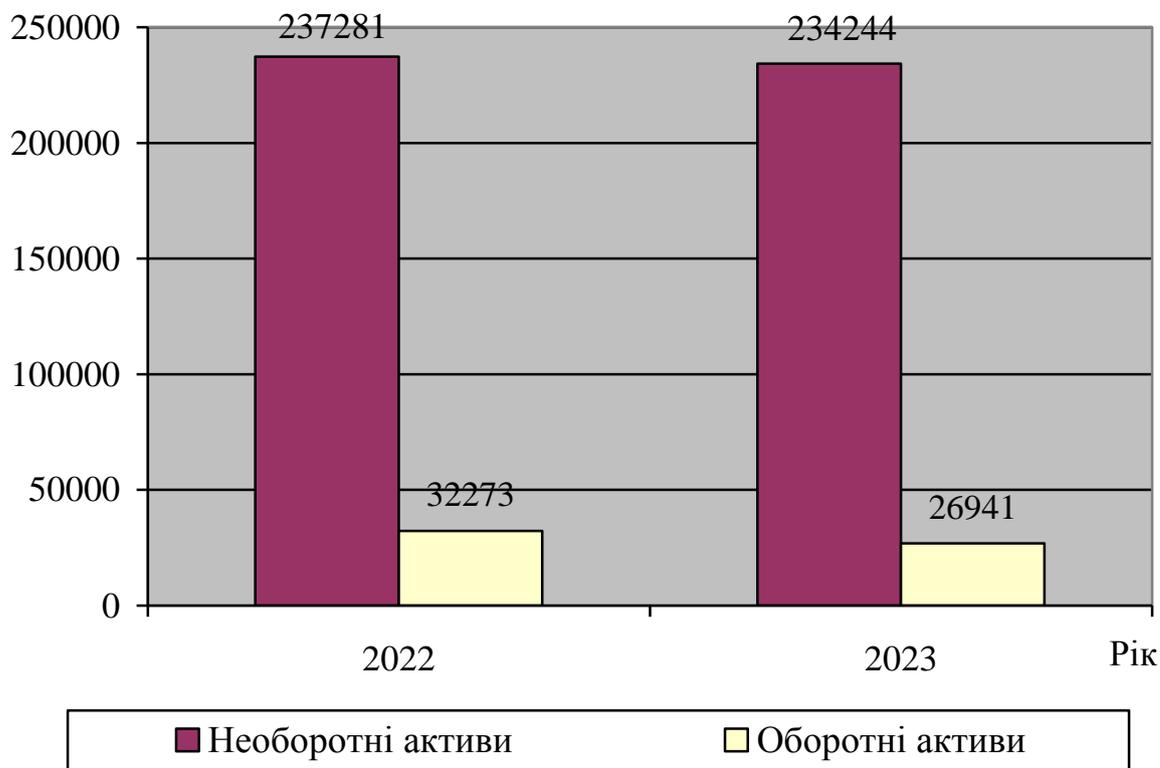

Рисунок 4.1 – Динаміка необоротних і оборотних активів ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2023 роки

У 2023-2024 роках загальна вартість активів та джерел їх фінансування продовжила падати, зменшення становило 11002 тис. грн., або на 4,21 %, при цьому вартість необоротних активів зменшилась на 2781 тис. грн., або на 1,19 % та оборотних активів на 8221 тис. грн., або на 31,51 % (рисунок 4.2).

В структурі активів ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки переважають необоротні активи – 88,03 %, 89,69 %, 92,52 % у 2022, 2023 та 2024 роках відповідно (рисунок 4.3). У складі оборотних активів переважає дебіторська заборгованість – 10,10 %, 8,5 %, 6,15 % у 2022, 2023 та 2024 роках відповідно.

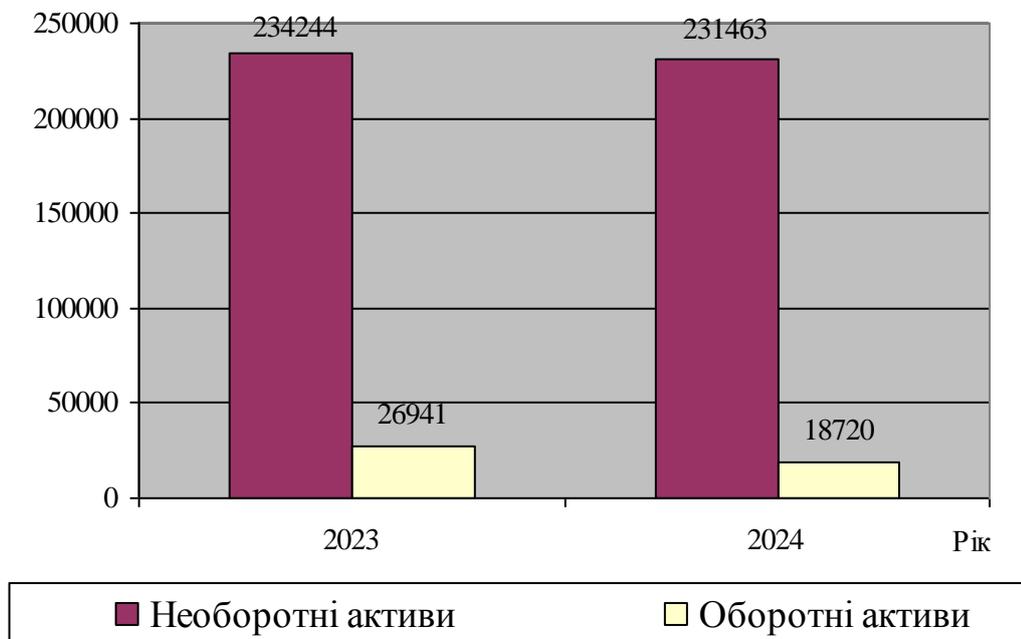

Рисунок 4.2 – Динаміка необоротних і оборотних активів ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2023-2024 роки

Структура оборотних активів у 2022-2024 роках змінювалась неоднозначно. Так, у 2023 році відбулося її покращення в бік збільшення ліквідної частини активів – зросли грошові кошти, зменшилась дебіторська заборгованість, запаси, то у 2024 році частка грошових коштів знову зменшилась.

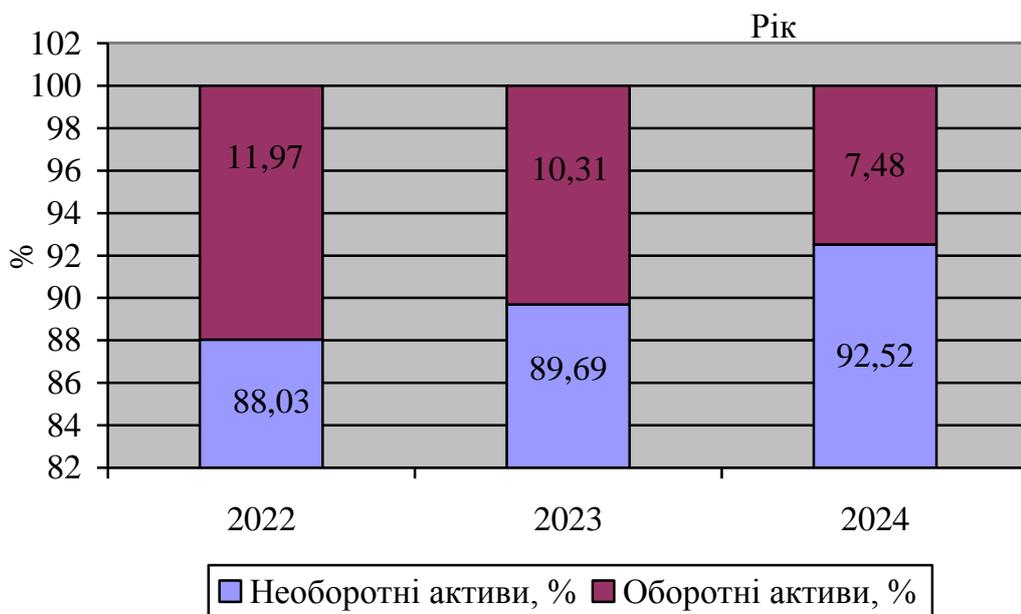

Рисунок 4.3 – Структура активів ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки

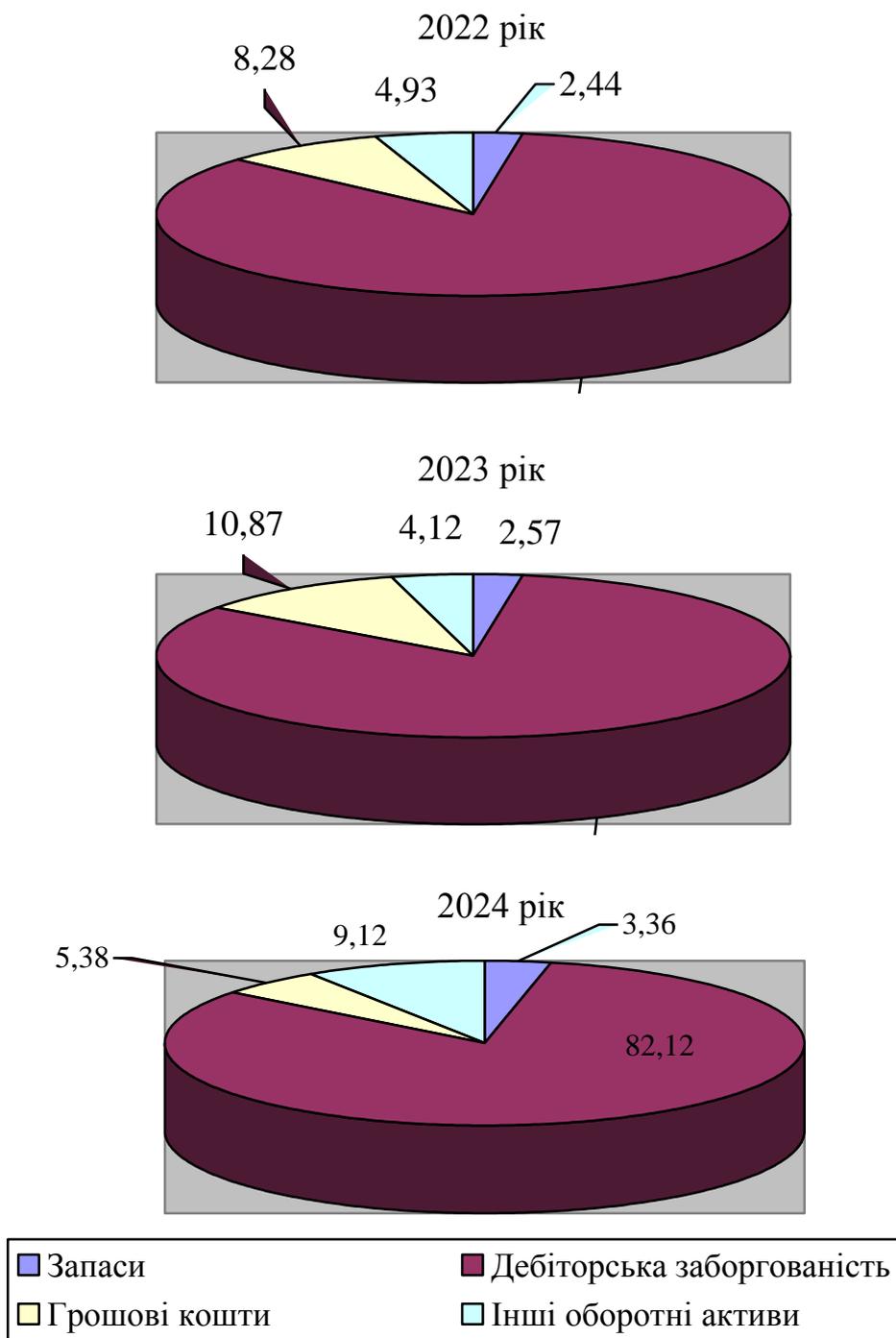

Рисунок 4.4 – Структура оборотних активів ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки, %

Зменшення суми та питомої ваги дебіторської заборгованості у загальній вартості оборотних активів є позитивним моментом в діяльності підприємства і свідчить про те, що підприємство намагається встановити контроль за розрахунковою дисципліною.

Аналіз пасивів ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки свідчить, що їх складі переважають власні джерела формування ресурсів, а саме власний капітал (рисунок 4.5). Його частка у складі пасивів становить 92,9 %, 94,7 %, 93,41 % у 2022, 2023 та 2024 році. Проте, як бачимо його частку у складі джерел, так як і сума власного капіталу щороку зменшується. Оскільки паралельно зменшується сума і частка зобов'язань, тобто позикових джерел підприємства, це означає, що відбувається скорочення масштабів діяльності підприємства.

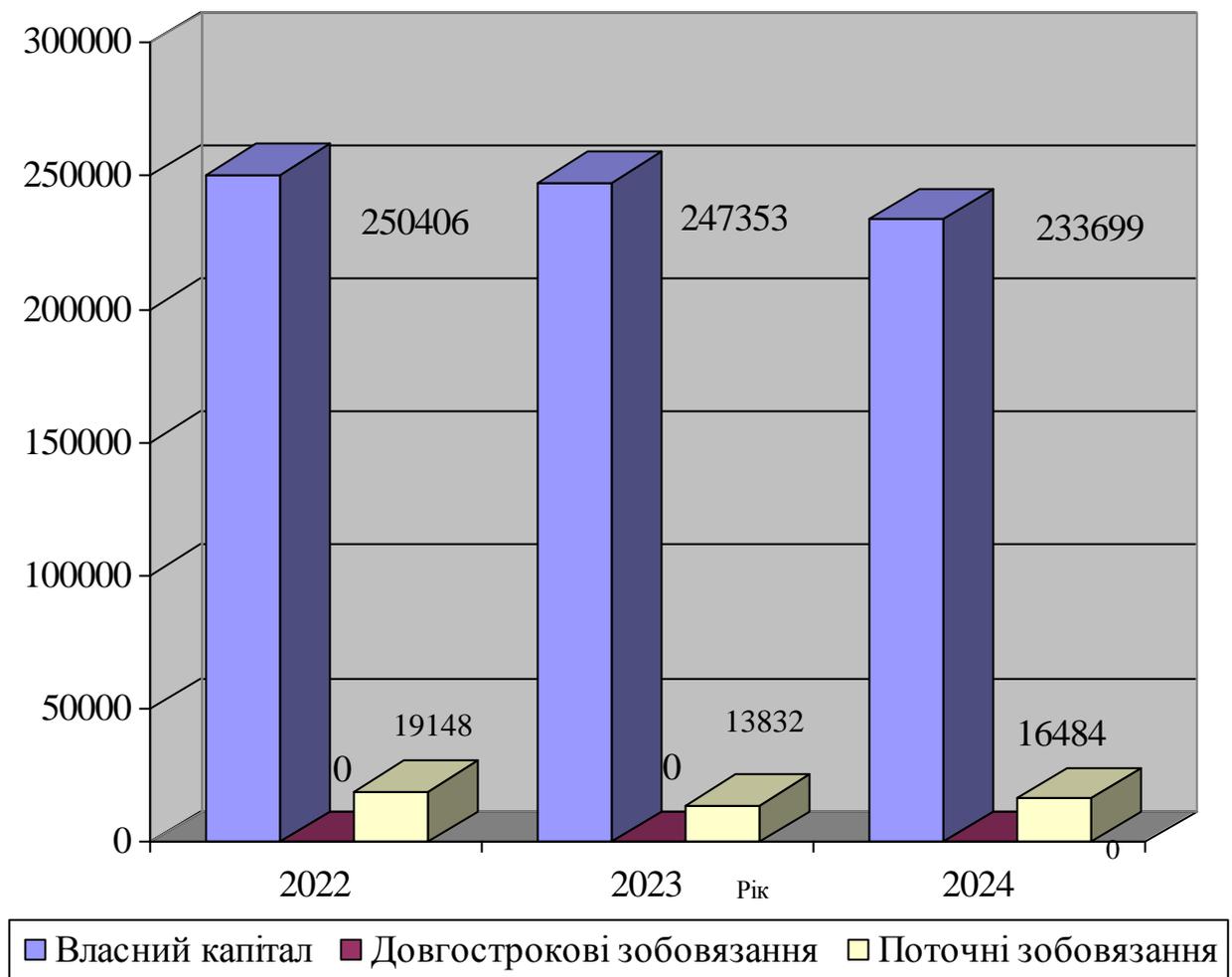

Рисунок 4.5 – Динаміка пасивів ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки, тис. грн.

Варто відзначити, що у 2022-2024 роках у складі власного капіталу спостерігались негативні зміни, оскільки при стабільності зареєстрованого капіталу і капіталу в дооцінках відбувалось зменшення нерозподіленого прибутку

підприємства. В результаті цього зменшився і власний капітал загалом на 3053 тис грн. у 2023 році порівняно з 2022 роком та на 13654 тис грн. у 2024 році порівняно з 2023 роком. Така тенденція безперечно негативно характеризує діяльність підприємства.

Як свідчать показники агрегованого балансу ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки, у складі поточних зобов'язань переважали поточні зобов'язання за авансами одержаними (рисунок 4.6).

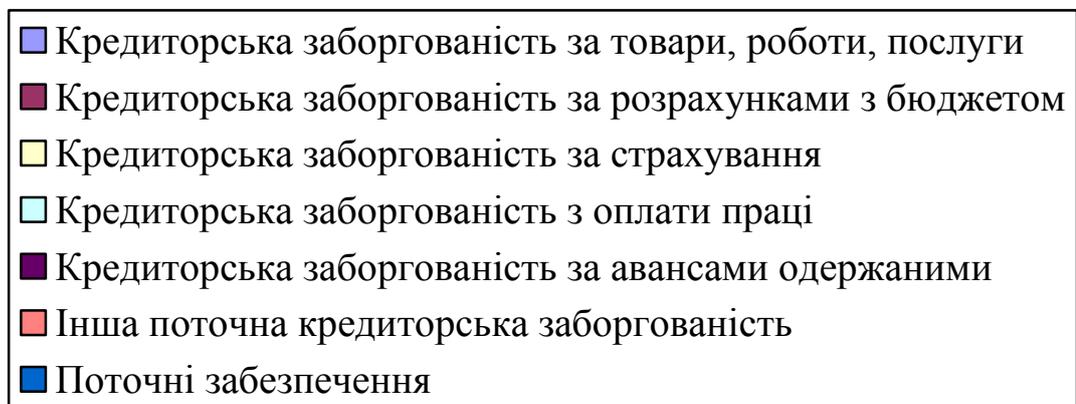
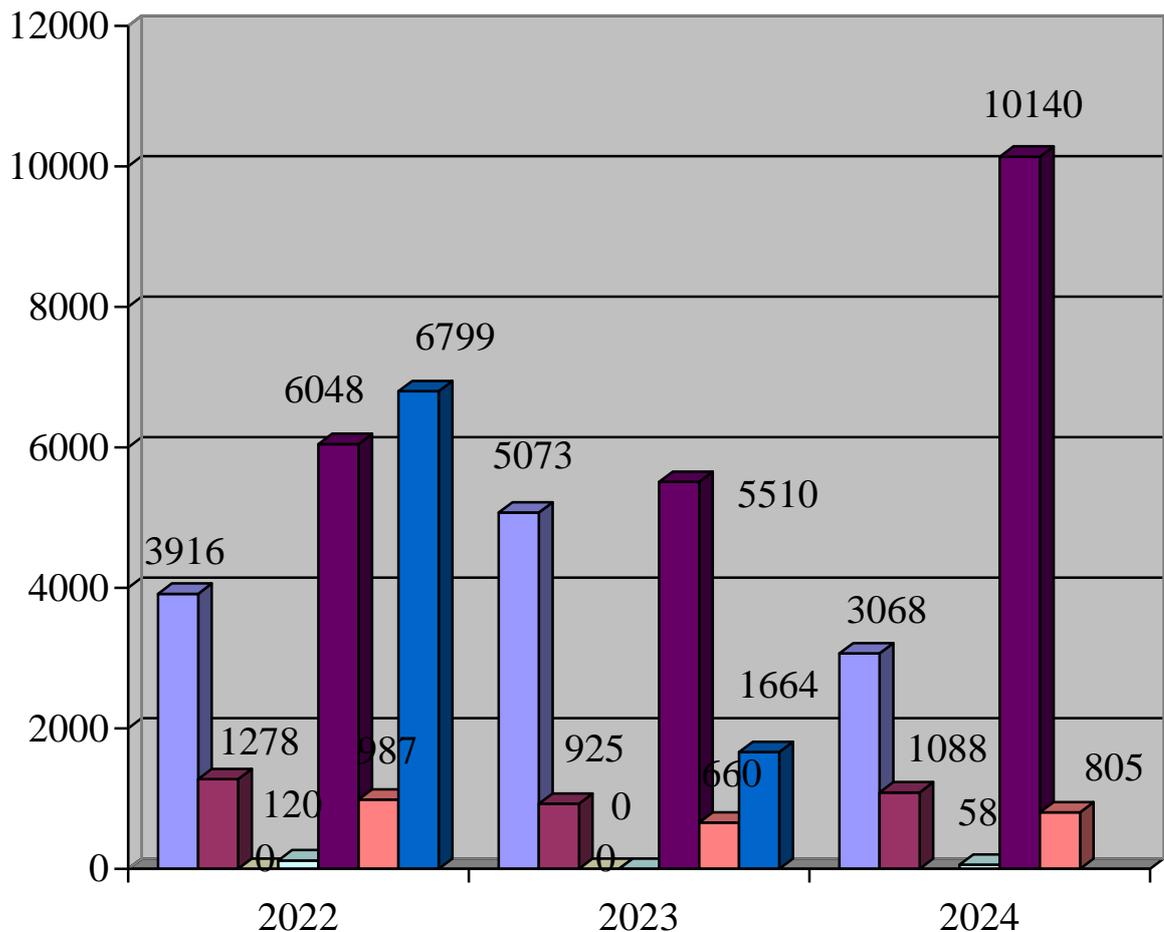

Рисунок 4.6 – Динаміка поточних зобов'язань ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки, тис. грн.

На основі наданих даних про стан зобов'язань та власного капіталу підприємства за період 2022–2024 рр. можна зробити наступні висновки.

Найбільш негативним фактором є падіння показника нерозподіленого прибутку на 40,8% (з 40954 тис. грн. до 24247 тис. грн.). Це свідчить про те, що підприємство покриває отримані чисті збитки за рахунок накопичених раніше резервів, що підриває його фінансову стабільність. Зареєстрований капітал залишається незмінним (193136 тис. грн.), що вказує на відсутність нових інвестиційних вливань з боку власників протягом досліджуваного періоду.

У структурі пасивів повністю відсутні довгострокові зобов'язання та банківські кредити. Це свідчить про те, що підприємство не має доступу до «довгих» інвестиційних грошей і фінансує свою діяльність виключно за рахунок власних коштів та поточної заборгованості. Загальна сума зобов'язань у 2024 році (16484 тис. грн.) є нижчою за рівень 2022 року, проте вона зросла порівняно з 2023 роком. Кредиторська заборгованість за розрахунками значно зросла у 2024 році - до 12091 тис. грн., що є найвищим показником за три роки. Це вказує на накопичення боргів на фоні дефіциту ліквідності.

Динаміка показників характеризує стан підприємства як нестійкий. Воно залишається переважно самофінансованим (висока частка власного капіталу), проте цей капітал стрімко «тане» через збиткову діяльність.

Скорочення забезпечень витрат і платежів (з 6799 тис. грн. до 1325 тис. грн.) свідчить про те, що у компанії не залишається резервів для покриття майбутніх ризиків або виплат.

Одночасне падіння прибутків та ріст розрахункових боргів створює загрозу своєчасному виконанню поточних зобов'язань.

Для стабілізації необхідно припинити вимивання власного капіталу шляхом оптимізації операційних витрат та знайти джерела зовнішнього фінансування, оскільки поточна модель діяльності веде до подальшого виснаження фінансових ресурсів.

4.2 Аналіз ділової активності та фінансової стійкості ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки

Ділова активність - це комплексне поняття, що відображає динамічність розвитку підприємства, ефективність використання його ресурсів та успішність просування на ринку. Вона характеризує, наскільки швидко капітал, інвестований в активи, повертається у вигляді виручки. Для ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» ділову активність можна охарактеризувати за трьома основними напрямками:

1. Якісні характеристики - це не кількісні показники, які свідчать про стабільність компанії. До них належать ринкова позиція, тобто частка ринку будівельних послуг, яку займає компанія; репутація, яка визначається надійність як забудовника та партнера, відсутність судових позовів; географія діяльності (кількість активних будівельних майданчиків та регіональне охоплення).

2. Кількісні показники - це розрахункові індикатори, які показують швидкість обороту ресурсів (таблиця 4.3).

Таблиця 4.3

Показники ділової активності ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки

№	Показники	Одиниці виміру	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Відхилення			
						2023 р. від 2022 р.		2024 р. від 2023 р.	
						абсолютне	темп зростання, %	абсолютне	темп зростання, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Середній розмір дебіторської заборгованості	тис. грн.	23174,5	24715,5	18791,5	1541,00	106,65	-5924	76,03
2	Оборотність дебіторської заборгованості	Оборот	1,77	4,26	2,16	2,49	240,68	-2,096	50,77

Продовження таблиці 4.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3	Середній розмір кредиторської заборгованості	тис. грн.	11822	12258,5	13663,5	436,50	103,69	1405	111,46
4	Оборотність кредиторської заборгованості	оборот	3,06	8,39	2,83	5,33	273,95	-5,56	33,75
5	Середній розмір запасів	тис. грн.	815,5	741	662,5	-74,50	90,86	-78,50	89,41
6	Оборотність запасів	оборот	44,42	138,87	58,42	94,45	312,63	-80,45	42,07
7	Середній період інкасації	дні	206,37	85,74	168,90	-120,63	41,55	83,16	196,98
8	Середній період розрахунків з кредиторами	дні	119,12	43,48	128,85	-75,64	36,50	85,37	296,33
9	Середній строк зберігання запасів	дні	8,22	2,63	6,25	-5,59	31,99	3,62	237,70
10	Період обороту грошових коштів	дні	95,47	44,89	46,30	-50,58	47,02	1,41	103,14

Як свідчать дані таблиці 4.3, у 2022-2024 роках в ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» відбулося падіння ділової активності. Це підтверджує наступна динаміка показників.

На підприємстві спостерігається нестабільність операційного циклу у 2022–2024 роках. Динаміка демонструє різке прискорення оборотності у 2023 році з наступним суттєвим уповільненням у 2024 році.

У 2023 році спостерігався пік ефективності - оборотність дебіторської заборгованості зросла до 4,26 оборотів, а період інкасації скоротився до 85,74 днів. Проте, у 2024 році показник оборотності впав на 50,77%, через що термін очікування грошей від дебіторів збільшився майже вдвічі — до 168,90 днів. Це негативно впливає на ліквідність, оскільки кошти «заморожені» в розрахунках понад пів року.

Середній розмір кредиторської заборгованості стабільно зростає, досягнувши 13 663,5 тис. грн. у 2024 році.

У 2024 році середній період розрахунків з кредиторами зріс майже у три рази (296,33% від рівня минулого року) і склав 128,85 днів. Це свідчить про те, що підприємство намагається фінансувати свою діяльність шляхом затримки виплат.

Середній розмір запасів планомірно зменшується (з 815,5 до 662,5 тис. грн.).

Незважаючи на уповільнення оборотності у 2024 році (з 138,87 до 58,42 оборотів), термін зберігання запасів залишається відносно коротким — 6,25 днів. Це вказує на відсутність затовареності складу та швидке використання матеріалів у будівництві.

Період обороту грошових коштів - це єдиний показник, який продемонстрував відносну стабільність у 2023–2024 роках. Після значного скорочення у 2023 році до 44,89 днів, у 2024 році він незначно зріс до 46,30 днів (темп зростання 103,14%).

Хоча період інкасації дебіторської заборгованості зріс, загальний фінансовий цикл утримується на прийнятному рівні за рахунок ще більшого розтягування термінів виплат кредиторам.

Ділова активність підприємства у 2024 році демонструє рецесійні ознаки. Різке уповільнення оборотності дебіторської заборгованості та запасів на фоні зростання термінів розрахунків з кредиторами вказує на дефіцит оборотного капіталу та зниження операційної ефективності порівняно з 2023 роком.

3. «Золоте правило» економіки. Найвищий рівень ділової активності підтверджується виконанням такого співвідношення:

Темп росту прибутку > Темп росту виручки > Темп росту активів > 100

У випадку ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» це правило порушено повністю. Прибуток, виручка і активи зменшуються.

Ділова активність ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» характеризується як низька. Ресурси (активи) використовуються неефективно, оскільки вони «заморожені» у необоротних формах. Швидкість обертання капіталу сповільнюється через різке падіння обсягів реалізації. Зменшення чисельності персоналу та падіння продуктивності праці підтверджують згортання операційної діяльності.

Фінансова стійкість — це стан фінансових ресурсів підприємства, їх розподіл і використання, що забезпечує розвиток підприємства на основі зростання прибутку та капіталу при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності в умовах допустимого рівня ризику, тобто це здатність компанії функціонувати та розвиватися, зберігаючи рівновагу між власними та запозиченими коштами, навіть під впливом зовнішніх економічних потрясінь.

Основні показники фінансової стійкості ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки наведені в таблиці 4.4.

Динаміка показників фінансової стійкості ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2023-2024 роки наведена на рисунку 4.4.

На основі даних таблиці 4.4 можна зробити висновок про стан фінансової стійкості підприємства. Динаміка показників свідчить про кризові явища, що різко загострилися у 2024 році.

Власні оборотні кошти (ВОК) скоротилися з 13125 тис. грн. у 2022 році до всього 2236 тис. грн. у 2024 році (темп зростання лише 17,06%). Це означає, що підприємство майже втратило власний ресурс для фінансування поточної діяльності.

Коефіцієнт забезпеченості у 2024 році впав до 0,12 при нормативі $> 0,5$ (або хоча б $> 0,1$ за методикою банкрутства). Це свідчить про те, що оборотні активи лише на 12% фінансуються власним капіталом, а решта — боргами.

Коефіцієнт автономії становить 0,55 у 2024 році, що вище нормативу ($\geq 0,5$). Це виглядає як позитивний фактор — власники контролюють 55% майна.

Таблиця 4.4

Показники фінансової стійкості ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки

№	Показники	Нормативне значення	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Відхилення			
						2023 р. від 2022 р.		2024 р. від 2023 р.	
						абсолютне	темп зростання, %	абсолютне	темп зростання, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Власні оборотні кошти, тис. грн.	ОА-ПЗ Збільшення	13125	13109	2236	-16	99,88	-10873	17,06
2	Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	$\geq 0,5$	0,56	0,56	0,55	0,00	99,47	-0,01	97,50
3	Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	$\leq 0,5$	0,07	0,05	0,07	-0,02	74,55	0,01	124,41
4	Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів	$> 0,5$	0,41	0,49	0,12	0,08	119,65	-0,37	24,55
5	Коефіцієнт маневрування	$\geq 0,5$	0,05	0,05	0,01	0,00	101,11	-0,04	18,05
6	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів валюті балансу у	0,3-0,5	0,01	0,01	0,01	0,00	96,64	0,00	94,23

Продовження таблиці 4.4

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
7	Коефіцієнт інвестування	-	90,96	95,95	100,43	4,99	105,49	4,48	104,67
8	Коефіцієнт фінансової стійкості (концентрації постійного капіталу)	-	0,93	0,95	0,93	0,02	101,95	-0,01	98,63

Коефіцієнт фінансової стійкості знаходиться на дуже високому рівні (0,93) у 2024 році. Проте, такий високий показник стійкості на фоні збитків пояснюється лише тим, що у підприємства величезні необоротні активи, які «заморожені» і не працюють на прибуток, а кредитори просто не надають нових позик.

Коефіцієнт маневрування впав у 2024 році до критичних 0,01 (при нормі $\geq 0,5$). Це означає, що лише 1% власного капіталу знаходиться у мобільній формі (гроші, дебіторська заборгованість). Решта 99% — це нерухомість, техніка чи довгострокові вкладення, які неможливо швидко перетворити на гроші.

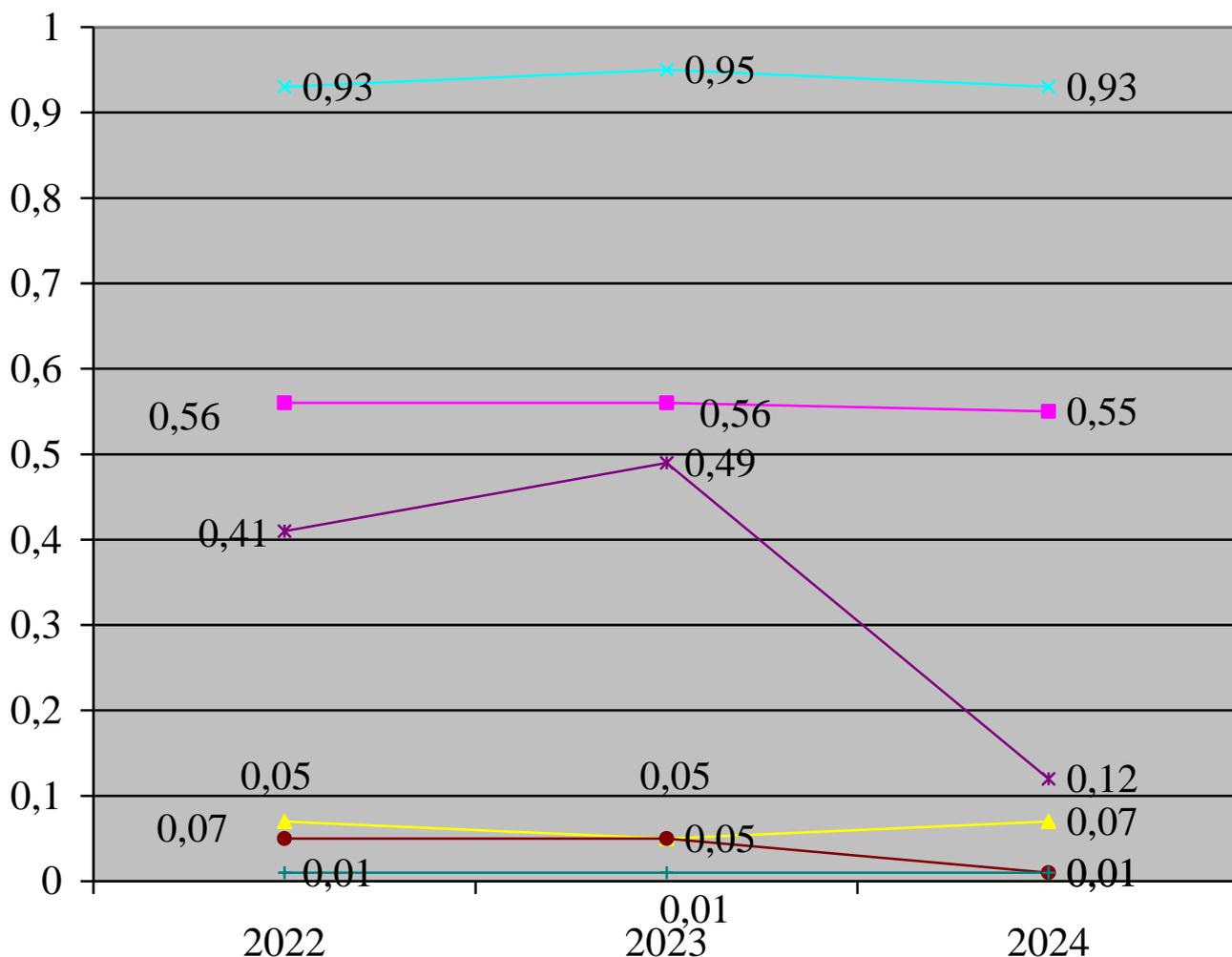
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів знаходиться на рівні 0,01, що значно нижче норми (0,3-0,5). Це вказує на те, що виробнича потужність (обладнання, машини) займає мізерну частку в активах, що для будівельної компанії є ознакою застарілої бази або виведення основних фондів.

Коефіцієнт інвестування перевищив 100% (100,43). Це підтверджує, що власний капітал вже навіть не повністю покриває необоротні активи. Підприємству доводиться залучати позикові кошти не лише на матеріали, а й на утримання основних засобів.

Фінансовий стан підприємства характеризується як нестійкий, з тенденцією до переходу в кризовий.

Хоча компанія формально залишається незалежною від зовнішніх кредиторів (коефіцієнт автономії - 0,55), вона втратила здатність маневрувати

власними коштами (коефіцієнт маневрування - 0,01). Різке скорочення власних оборотних коштів у 2024 році на 83% свідчить про те, що підприємство працює

- Коефіцієнт економічної незалежності (автономії)
- ▲ Коефіцієнт концентрації позикового капіталу
- * Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів
- Коефіцієнт маневрування
- + Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у валюті балансу
- × Коефіцієнт фінансової стійкості

Рисунок 4.7 – Динаміка показників фінансової стійкості ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки

виключно "в борг" перед постачальниками та персоналом, а його власний капітал повністю іммобілізований у неліквідних активах.

4.3 Аналіз ліквідності та рентабельності підприємства ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки

Аналіз ліквідності є ключовим інструментом діагностики фінансового стану, що дозволяє визначити спроможність суб'єкта господарювання оперативно та в повному обсязі погашати свої короткострокові борги. Результати такого аналізу є критично важливими для широкого кола стейкхолдерів.

Економічна сутність даного етапу аналізу полягає у порівнянні наявних ресурсів (активів), диференційованих за часом їх перетворення на грошову форму, з поточними зобов'язаннями, розподіленими за строками їх виконання.

Класифікація активів здійснюється за ступенем ліквідності, а пасивів - за терміновістю погашення

Для проведення поглибленого аналізу активи та зобов'язання підприємства групуються за наступною класичною схемою (таблиця 4.5).

Фінансовий стан підприємства вважається ідеальним (абсолютно ліквідним), якщо воно здатне покрити кожну групу зобов'язань відповідною групою ліквідних активів.

Формально це виражається системою наступних нерівностей:

$$A1 > P1$$

$$A2 > P2$$

$$A3 > P3$$

$$A4 > P4$$

Що швидше актив конвертується у гроші без втрати ринкової вартості, то вищим є рівень платоспроможності компанії. Дотримання останньої умови є критичним, оскільки це свідчить про наявність у підприємства власних оборотних коштів та його фінансову незалежність.

На основі проведеної групування встановлено, що для ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» умови ліквідності не виконуються, зокрема через гострий дефіцит групи А1 (всього 1008 тис. грн.) для покриття найтерміновіших зобов'язань П1 (16484 тис. грн.)».

Класифікація активів і пасивів з метою аналізу ліквідності

Група активів (А)	Характеристика	Група пасивів (П)	Характеристика
А1 – Високоліквідні	Грошові активи та еквіваленти, поточні фін. інвестиції.	П1 – Найтерміновіші	Кредиторська заборгованість, термін сплати якої настав.
А2 – Швидколіквідні	Короткострокова дебіторська заборгованість.	П2 – Короткострокові	Поточні кредити банків та позики.
А3 – Повільноліквідні	Виробничі запаси, біологічні активи, витрати майбутніх періодів.	П3 – Довгострокові	Дострокові кредити та забезпечення майбутніх витрат.
А4 – Важколіквідні	Необоротні активи (будівлі, обладнання, техніка).	П4 – Постійні	Власний капітал (статутний, резервний, прибуток).

Аналіз показників ліквідності підприємства за 2022–2024 роки (таблиця 4.6) свідчить про стрімке погіршення платоспроможності, яке досягло критичних значень у 2024 році. Якщо у 2023 році спостерігалася певна позитивна динаміка, то останній звітний період демонструє загрозу фінансового краху.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності у 2024 році впав до 0,06, що значно нижче нормативного мінімуму (0,2). Підприємство може негайно погасити лише 6% своїх поточних боргів. Темп падіння у 2024 році склав 43,82%, що свідчить про вимивання найбільш ліквідного активу — грошових коштів (рисунок 4.8).

Коефіцієнт загальної (поточної) ліквідності обвалився з 1,95 до 1,14. При нормативному значенні 2,0–2,5 це свідчить про те, що оборотних активів ледве вистачає для покриття поточних боргів. Резерв безпеки практично відсутній.

Показники ліквідності ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки

№	Показники	Нормативне значення	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Відхилення			
						2023 р. від 2022 р.		2024 р. від 2023 р.	
						абсолютне	темп зростання, %	абсолютне	темп зростання, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,3	0,14	0,21	0,06	0,07	151,70	-0,15	43,82
2	Коефіцієнт термінової ліквідності	0,7-0,8	1,56	1,82	0,99	0,26	116,40	-0,82	54,69
3	Коефіцієнт загальної ліквідності	2,0-2,5	1,69	1,95	1,14	0,26	115,56	-0,81	58,31
4	Коефіцієнт мобільності активів	$\geq 0,5$	0,12	0,10	0,07	-0,02	86,15	-0,03	72,54
5	Коефіцієнт співвідношення активів	> 1	0,14	0,12	0,08	-0,02	84,56	-0,03	70,32

Коефіцієнт термінової ліквідності продемонстрував негативну динаміку, впавши на 45,3% (з 1,82 до 0,99). Хоча він формально близький до норми, його падіння підтверджує нездатність розрахуватися за рахунок дебіторської заборгованості та грошей.

Коефіцієнт мобільності активів становить всього 0,07 (норма $\geq 0,5$). Це катастрофічно низьке значення. 93% майна підприємства «заморожено» у

необоротних активах (будівлі, техніка, земля). Підприємство є надто інертним: у разі потреби воно не зможе швидко мобілізувати кошти для розрахунків, оскільки майже весь капітал не має оборотної форми.

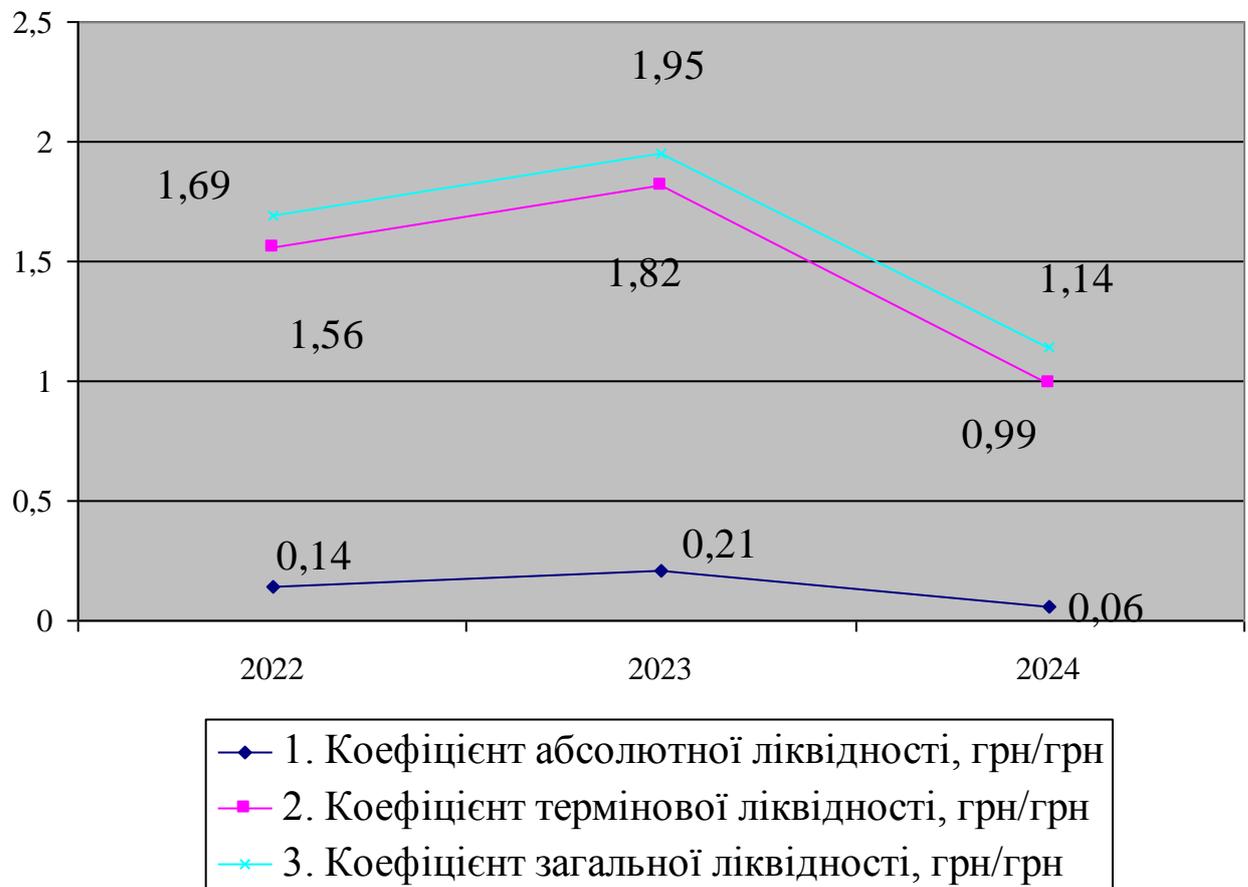

Рисунок 4.8 – Динаміка показників ліквідності ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки

Коефіцієнт співвідношення активів Значення 0,08 при нормі > 1 підтверджує глибокий дисбаланс — необоротні активи у 12,5 раза перевищують оборотні.

Динаміка 2024 року вказує на втрату фінансової гнучкості. Підприємство опинилося в ситуації, де абсолютна ліквідність у 3-5 разів нижча за норму.

Величезна валюта балансу забезпечена активами, які неможливо швидко продати. Будь-яка вимога кредиторів щодо термінового повернення боргів може призвести до зупинки діяльності, оскільки поточних коштів (A1) катастрофічно бракує для покриття поточних зобов'язань (П1).

Необхідно терміново перетворити частину необоротних активів у грошову форму (продаж або оренда) та прискорити стягнення дебіторської заборгованості для відновлення коефіцієнта мобільності.

Ефективність діяльності підприємства характеризується показниками рентабельності. Показники рентабельності ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки наведені у таблиці 4.7.

Як свідчать дані таблиці 4.7, показники рентабельності ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки роках змінювались неоднозначно. Так, рентабельність продажу збільшилась на 9,49 %, що свідчить про покращення операційної діяльності підприємства, посилення контролю за рівнем операційних витрат (рисунок 4.9).

Таблиця 4.7

Показники рентабельності ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки

№	Показники	Одиниці виміру	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Відхилення			
						2023 р. від 2022 р.		2024 р. від 2023 р.	
						абсолютне	темп зростання, %	абсолютне	темп зростання, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Рентабельність продажу	%	11,62	2,19	4,69	-9,43	18,87	2,49	213,71
2	Середня вартість активів	тис. грн.	273058,5	265370	255684	-7689,0	97,18	-9685,5	96,35
3	Рентабельність активів	%	-1,18	-1,15	-5,34	0,03	97,71	-4,19	464,17
4	Середній розмір власного капіталу	тис. грн.	253678	248880	240526	-4798,5	98,11	-8353,5	96,64

Продовження таблиці 4.7

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
5	Рентабельність власного капіталу	%	-1,27	-1,23	-5,68	0,04	96,79	-4,45	462,76
6	Середній розмір власного оборотного капіталу	тис. грн.	14433	13117	7672,5	-1316,0	90,88	-5444,5	58,49
7	Рентабельність власного оборотного капіталу	%	-22,28	-23,28	-177,96	-1,00	104,49	-154,69	764,59

Аналіз показників рентабельності підприємства за 2022–2024 роки свідчить про глибоку фінансову кризу та катастрофічне падіння ефективності використання ресурсів. Попри певні коливання показників продажу, загальна збитковість капіталу набула загрозливих масштабів у 2024 році.

Рентабельність продажу - це єдиний показник, що має додатне значення, однак його динаміка вкрай нестабільна. У 2023 році він обвалився з 11,62% до 2,19%. Це свідчить про те, що витрати зростали значно швидше за виручку, або компанія була змушена різко знизити ціни. У 2024 р. показник зріс до 4,69%. Хоча це виглядає як позитивна динаміка (темп росту 213,71%), на фоні від'ємної рентабельності активів це може вказувати лише на те, що операційні витрати дещо скоротилися, але не настільки, щоб вивести компанію «в плюс» за чистим прибутком.

Рентабельність активів та власного капіталу оказують тривожну ситуацію.

Обидва показники були від'ємними протягом усього періоду. Це означає, що кожен вкладений у підприємство актив та кожна гривня власного капіталу не приносять прибутку, а лише генерують збитки.

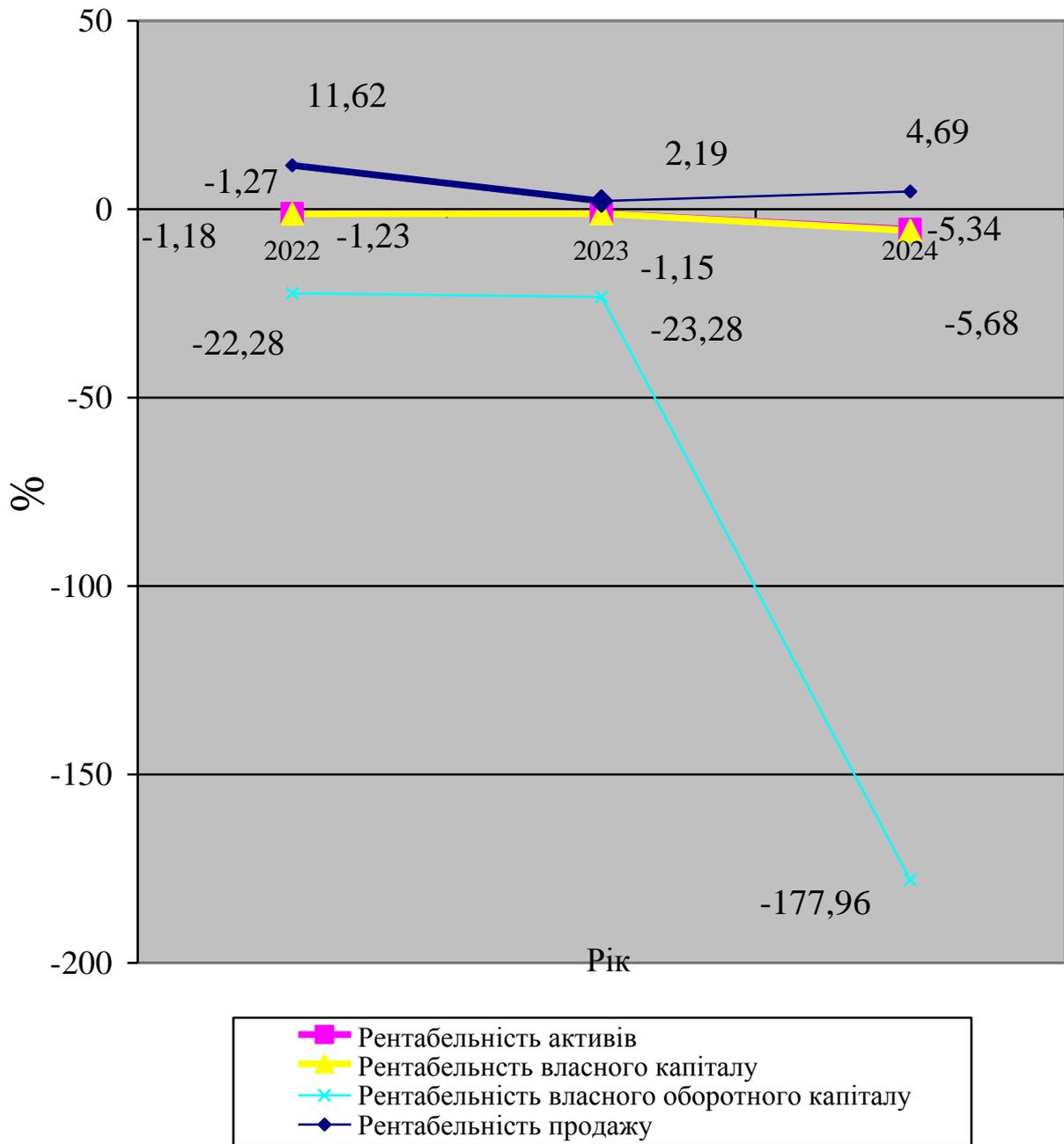

Рисунок 4.9 – Динаміка показників рентабельності ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» за 2022-2024 роки

У 2024 році рентабельність активів впала до -5,34%, а власного капіталу — до -5,68%. Темп «росту» збитковості склав понад 460%. Це прямий сигнал про «проїдання» власних коштів.

Середній розмір власного оборотного капіталу скоротився майже вдвічі порівняно з 2022 роком (з 14,4 млн. грн. до 7,6 млн. грн.).

Рентабельність власного оборотного капіталу становила -177,96% у 2024 році. Це означає, що сума збитку значно перевищує обсяг наявних власних оборотних коштів. Підприємство втратило будь-яку фінансову гнучкість.

Підприємство не просто неефективне, воно системно знищує свій капітал. Збитковість активів зросла у 4,6 раза за останній рік.

Позитивна рентабельність продажу на фоні глибоко від'ємної рентабельності капіталу свідчить про те, що позареалізаційні витрати (наприклад, штрафи, відсотки за кредитами або втрати від курсових різниць) повністю поглинають операційний прибуток.

Стрімке падіння рентабельності власного оборотного капіталу (темپ зростання збитку — 764,59%) свідчить про те, що підприємство знаходиться на межі повної втрати платоспроможності.

Для покращення діяльності підприємства, що перебуває в умовах глибокої збитковості та втрати ліквідності потрібно:

- впровадження системи щотижневого моніторингу боргів та перехід на претензійно-позовну роботу з боржниками, чий термін оплати перевищив 168 днів (згідно з вашими даними);
- реалізувати застарілу техніку або об'єкти нерухомості, що не використовуються;
- провести оптимізацію адміністративного персоналу відповідно до обсягів робіт, що скоротилися;
- впровадження систем інформаційного моделювання будівель для точного розрахунку матеріалів та уникнення крадіжок або перевитрат на майданчиках.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У результаті виконання кваліфікаційної роботи можна зробити наступні висновки:

1. Будівельний галузь представляє собою стратегічно важливий та капіталомісткий сегмент національної економіки, що активно інтегрує передові технологічні рішення. Попри складні фінансові, економічні, без пекові, політичні умови воєнного часу, вона продовжує вирішувати стратегічно важливі для країни завдання – забезпечення відновлення пошкодженого житла, інфраструктури, спорудження нових соціально необхідних об'єктів.

2. Державне публічне акціонерне товариство «Будівельна компанія «УКРБУД»» функціонує як стратегічний інструмент реалізації державної політики у будівельному секторі, орієнтований на посилення конкурентоспроможності вітчизняного промислового, цивільного та житлового будівництва.

3. Бухгалтерський облік на підприємстві здійснює бухгалтерська служба, яку очолює головний бухгалтер і до складу якої входять: бухгалтер з обліку запасів та МШП, бухгалтер з обліку оплати праці, бухгалтер з обліку необоротних активів, бухгалтер з обліку витрат і доходів за будівельними контрактами. Для ведення бухгалтерського обліку на підприємстві застосовується автоматизована форма.

4. Результати аналізу економічних показників діяльності ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» у 2022-2024 роках свідчать, що вона мала здебільшого негативну динаміку. Менеджменту компанії необхідно вжити термінових заходів щодо зміцнення її позицій на ринку. Для негайного покращення ліквідності потрібно ввести систему знижок за швидку оплату та жорсткі санкції за затримку. Здійснити розпродаж неліквідних запасів. Потрібно провести реструктуризацію боргів, щоб уникнути судових позовів та блокування рахунків. Радикально скоротити операційні витрати на адміністративний апарат. Ці заходи дозволять розпочати вихід компанії із кризового становища.

5. Будівництво як галузь економіки має особливості, які впливають на організацію обліку, аудиту та аналізу. Серед них: вплив погодних умов, тривалість операційного циклу, стаціонарність об'єкту будівництва, тощо. Аналізуючи характеристику ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» та показники його діяльності за 2022-2024 роки, можна зробити висновок, що галузеві умови критично впливають на поточний стан компанії.

6. Суб'єкт господарювання має закріпити один із трьох альтернативних методів оцінки ступеня готовності об'єкта:

1. Пряме вимірювання та оцінка фактично реалізованого обсягу робіт.

2. Визначення питомої ваги завершеної частини робіт у загальному натуральному обсязі контракту.

3. Аналіз співвідношення фактично понесених витрат з початку проекту до загальної кошторисної (прогнозної) вартості витрат.

7. Документальне оформлення господарських операцій передбачає застосування специфічних форм первинних документів («Акт приймання виконаних підрядних робіт» (форма № КБ-2в), «Журнал обліку виконаних робіт» (форма № КБ-6), «Довідка про вартість виконаних підрядних робіт та витрати» (форма № КБ-3)). Списання матеріалів ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» здійснюється на підставі встановлених норм та обсягів виконаних робіт. Для узагальнення інформації застосовується «Звіт про використання основних матеріалів у будівництві у співставленні з виробничими нормами» (форма М-29), де в розрізі окремих об'єктів та джерел надходження показується рух і відбувається списання використаних матеріалів на собівартість будівельно-монтажних робіт

8. Аудит виконання будівельних контрактів ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» підтвердив, що зафіксований збиток у розмірі 13,6 млн грн є наслідком поєднання зовнішніх чинників (зростання цін на ресурси, логістичні розриви) та недосконалості внутрішнього контролю за витратами. Застосування аудиторських процедур дозволило розмежувати реальні виробничі втрати від методологічних помилок у визнанні доходів за НП(С)БО 18.

Перевірка незавершеного будівництва та дебіторської заборгованості ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» виявила необхідність корекції балансової вартості об'єктів. Своєчасне створення резерву сумнівних боргів за результатами аудиту дозволяє відобразити реальний стан ліквідності (0,06), що є критичним для прийняття управлінських рішень.

Розроблені план та програма аудиту акцентують увагу на найбільш вразливих ділянках — списанні матеріалів за Звітом про витрату основних матеріалів у будівництві в співставленні з витратою, визначеною за виробничими нормами (форма М-29), та взаєморозрахунках із субпідрядниками. Це створює базу для впровадження жорсткої системи бюджетування на кожному будівельному майданчику.

Проведення аудиту довело, що основними точками росту для компанії є автоматизація пооб'єктного обліку та посилення кошторисної дисципліни. Результати аудиту мають бути використані не лише для виправлення помилок у звітності, а й для перегляду облікової політики в частині управління витратами та ризиками довгострокових контрактів.

9. Динаміка активів і пасивів ДПАТ «Будівельна компанія «УКРБУД»» характеризує стан підприємства як нестійкий. Воно залишається переважно самофінансованим (висока частка власного капіталу), проте цей капітал стрімко «тане» через збиткову діяльність. Одночасне падіння прибутків та ріст розрахункових боргів створює загрозу своєчасному виконанню поточних зобов'язань.

Фінансовий стан підприємства характеризується як нестійкий, з тенденцією до переходу в кризовий.

Аналіз показників ліквідності підприємства за 2022–2024 роки свідчить про стрімке погіршення платоспроможності, яке досягло критичних значень у 2024 році.

10. Для покращення діяльності підприємства, що перебуває в умовах глибокої збитковості та втрати ліквідності потрібно:

- впровадження системи щотижневого моніторингу боргів та перехід на претензійно-позовну роботу з боржниками, чий термін оплати перевищив 168 днів (згідно з вашими даними);
- реалізувати застарілу техніку або об'єкти нерухомості, що не використовуються;
- провести оптимізацію адміністративного персоналу відповідно до обсягів робіт, що скоротилися;
- впровадження систем інформаційного моделювання будівель для точного розрахунку матеріалів та уникнення крадіжок або перевитрат на майданчиках.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України : Закон України від. 28.06.1996 № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 10.01.2026 р.).
2. Митний кодекс України : Закон України від 13 березня 2012 р. №4495-VI / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 10.01.2026 р.).
3. Податковий кодекс України : Закон України від 02 грудня 2010 р. №2755-VI-ВР 1 / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. URL: www.rada.gov.ua (дата звернення 10.01.2026 р.)
4. Цивільний кодекс України : Закон України від 31 березня 2019 р. №435-IV / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 10.01.2026 р.)
5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV / Верховна Рада України. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 10.01.2026 р.)
6. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21 грудня 2017 р. № 2258-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (дата звернення 10.01.2026 р.)
7. Порядок подання фінансової звітності: постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2000 р. № 419 URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 10.01.2026 р.)
8. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291 / Міністерство фінансів України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11> (дата звернення 10.01.2026 р.)
9. Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій України: наказ Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291 /

Міністерство фінансів України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення 10.01.2026 р.)

10. Про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: наказ Міністерства Фінансів України від 24 травня 1995 р. № 88 / Міністерство фінансів України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0168> (дата звернення 10.01.2026 р.)

11. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: наказ Міністерства Фінансів України від 02 вересня 2014 р. № 879. / Міністерство фінансів України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14> (дата звернення 10.01.2026 р.)

12. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність»: наказ Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 р. № 628/ Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13> (дата звернення 10.01.2026 р.)

13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000р. № 92 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення 10.01.2026 р.).

14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»: наказ Міністерства фінансів України від 18.10.1999 р. № 242 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99> (дата звернення 10.01.2026 р.)

15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99/conv> (дата звернення 10.01.2026 р.)

16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: наказ Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99> (дата звернення 10.01.2026 р.)

17. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда»: наказ Міністерства фінансів України від 28.07.2000 р. № 181 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00> (дата звернення 10.01.2026 р.)

18. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99> (дата звернення 10.01.2026 р.)

19. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: наказ Міністерства фінансів України від від 31.12.99 р. № 318 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> ((дата звернення 10.01.2026 р.)

20. Національні положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти»: наказ Міністерства фінансів України від 28.04.2001 р. № 205 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0433-01#Text> (дата звернення 10.01.2026 р.)

21. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів»: наказ Міністерства фінансів України від 10.08.2000 р. № 193 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00> (дата звернення 10.01.2026 р.)

22. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»: наказ Міністерства фінансів України від 07.11.2003 р. № 617 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03> (дата звернення 10.01.2026 р.)

23. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ). URL: <http://dtk.com.ua/show/0sid034.html> (дата звернення 10.01.2026 р.)

24. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 10.01.2026 р.)

25. KSE Institute (аналітичний центр при Київській школі економіки) URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/kse-spilno-z-ministerstvom-ekonomiki-ta->

ofisom-prezidenta-zapuskaye-sayt-dlya-zboru-danih-pro-zbitki-naneseni-ukrayini-u-viyni/ (дата звернення 10.01.2026 р.)

26. Дослідження стану бізнесу в Україні (березень – квітень 2023 р.). URL: https://drive.google.com/file/d/116_MoBIPd9Uh3c7bhLYMSXH4tL__iXhK/view (дата звернення 10.01.2026 р.)

27. Експрес-оцінка впливу війни на мікро-, малі та середні підприємства в Україні. Аналітичний звіт. Київ: Програма розвитку ООН в Україні. 2022. 77 с.

28. Приватне акціонерне товариство «Київська будівельна компанія «Київбудком»» URL: <https://kyivbud.com/> (дата звернення 10.01.2026 р.)

29. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / Л. М. Осмятченко, В. Є. Шевчук ; заг. ред. Л. М. Осмятченко. Львів : Магнолія 2006, 2021. 194 с.

30. Економіка і бізнес: підручник / за ред. Л. Г. Мельника, О. І. Карінцевої. Суми: Університетська книга, 2021. 316 с.

31. Коба О.В. Фінансовий облік (частина II): навч. посіб. Полтава: Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2021. 212 с.

32. Кононенко Н . О. Антикризисное управління діяльністю підприємства . Національний університет «Києво-Могилянська академія». 2022. URL:http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/23423/Kononenko_Bakalavrskaya_robota.pdf?sequence=1(дата звернення 10.01.2026 р.)

33. Кужельний М.В., Левицька С. Організація обліку: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури. 2021. 352 с

34. Фінансовий облік : навчальний посібник / В. М. Краєвський, О. П. Колісник, Н. В. Гуріна та ін. Ірпінь : Державний податковий університет, 2022. 616 с.

35. Бахур Н.В. Вплив будівельної сфери України на регіональний розвиток у воєнний час. *Ефективна економіка*. 2022. № 5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2022/94.pdf (дата звернення 10.01.2026 р.)

36. Безручук С. Л., Грабчук І. Л. Основні концепції впливу цифровізації на якість бухгалтерського обліку. *Облік і оподаткування*. 2021. № 4 (98). С. 69–74.

37. Більовська О., Майстро Р. Особливості підприємницької діяльності в умовах воєнного стану в Україні. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». Економічні науки.* 2023. № 2. С. 50–54.

38. Блінова Г. Впровадження єдиної державної електронної системи у сфері будівництва як етап модернізації електронного урядування в Україні. *Стратегія сучасного розвитку України: синтез правових, освітніх та економічних механізмів: колективна монографія.* Чернігів: ГО «Науково-освітній інноваційний центр суспільних трансформацій», 2022. С. 85–100. URL: http://bses.in.ua/journals/2023/83_2023/8.pdf (дата звернення 10.01.2026 р.)

39. Бондаренко Д., Калашнікова К. Цифровізація будівельної галузі України: аналіз стану, проблем та перспектив розвитку. *Економіка та суспільство.* 2024. Випуск 65. URL: [file:///C:/Users/Admin/Downloads/4340-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-4248-1-10-20240820%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Admin/Downloads/4340-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-4248-1-10-20240820%20(2).pdf). (дата звернення 10.01.2026 р.)

40. Відновити будівництво під час війни: чотири головних виклики. URL: www.mind.ua/openmind/20251137-vidnoviti-budivnictvo-pid-chas-vijni-chotirigolovnih-vikliki (дата звернення 10.01.2026 р.)

41. Вінніченко, О., & Цяпа, А. Ідентифікація та оцінка ризиків підприємств в воєнний час. *Молодий вчений,* 2025. 1 (132), 164-168. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/6345> (дата звернення 10.01.2026 р.)

42. Вінтоняк А.А., Чубай В.М. Методики аналізу загрози банкрутства підприємств та чинники впливу на зміну її рівня. *Економіка та суспільство.* 2024. № 61. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3761/3682> (дата звернення 10.01.2026 р.)

43. Де в Україні відновили будівництво житла. URL: <https://lun.ua/> (дата звернення 10.01.2026 р.)

44. Довгопол Л. Як вести бухгалтерський облік в умовах війни: поради від бухгалтерської компанії «Олімп». URL: <https://business.diia.gov.ua/cases/finansi/ak->

vesti-buhgalterskij-oblik-v-umovah-vijni-poradi-vid-buhgalterskoi-kompanii-olimp
(дата звернення 10.01.2026 р.)

45. Ізюмська В., Нікульшина А. Управління фінансовою стійкістю підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. № 34. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-26> (дата звернення 10.01.2026 р.)

46. Золотова О., Іванова В., Симак Д., Кудінов О., Славута О. Економіка під час воєнного стану: проблеми й шляхи подолання кризи (український досвід). *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2023. № 3(50). С. 265–281.

47. Казак О. О., Сулима М. О. Трансформація бізнесу в Україні за рік війни. *Європейський науковий журнал економічних та фінансових інновацій*. 2023. № 1(11). С. 140–150.

48. Клочко Т. Фінансова безпека як умова фінансової стійкості підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. № 23. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-23-17> (дата звернення 10.01.2026 р.)

49. Коба О.В. Будівельний бізнес України: драйвери розвитку та їх реалізація. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип.69. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5220>. (дата звернення 10.01.2026 р.)

50. Корінь М., Запруднов Я., Зибін С. Розвиток потенціалу підприємств будівельної галузі в умовах цифровізації. *Причорноморські економічні студії*. 2023. Випуск 83. С. 35-39. URL: http://bses.in.ua/journals/2023/83_2023/8.pdf. (дата звернення 10.01.2026 р.)

51. Левківська Л., Швець Т., Плотнікова М. Стратегія розвитку підприємництва будівельної галузі. *Інфраструктура ринку*. 2024. Випуск 76. С. 29-36. URL: http://market-infr.od.ua/journals/2024/76_2024/7.pdf. (дата звернення 10.01.2026 р.)

52. Мельник Т. Ю. Державна підтримка та стимулювання розвитку бізнесу в Україні під час дії воєнного стану. *Економіка, управління та адміністрування*. 2022. № 2(100). С. 3–11.

53. Мурована Т. О. Вітчизняне підприємництво в умовах воєнного стану: основні тенденції та методи підтримки. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 47. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-49> (дата звернення 10.01.2026 р.)

54. Обсяг будівництва в Україні в 2022 році. URL: www.gmk.center/ua/infographic/obsiah-budivnytstva-v-ukraini-v-2022-rotsi-vprav-na-65/amp/ (дата звернення 10.01.2026 р.)

55. Пандас А.В., Федерка Т.М. Особливості визначення рентабельності будівельних підприємств. *Економіка і суспільство*. 2020. Вип. 22. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-76> (дата звернення 10.01.2026 р.)

56. Приймак С., Волкова О. Діагностика фінансової стійкості підприємств в умовах посилення глобальної конкуренції. *Економіка та суспільство*. 2021. № 30. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-30-58> (дата звернення 10.01.2026 р.)

57.. Прозора система та потужний антикорупційний ефект: результати цифровізації будівництва у 2023 році. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/prozora-systema-ta-potuzhnyi-antikoruptsiinyi-efekt-rezultaty-tsyfrovizatsii-budivnytstva-u-2023-rotsi>. (дата звернення 10.01.2026 р.)

58. Редзюк Є. В. Стан, проблеми і чинники гальмування розвитку бізнес-активності в Україні. *Стратегія економічного розвитку України*. 2022. Вип. 51. С. 35–49.

59. Стан та перспективи МСБ в Україні: результати дослідження. *Економічна правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/05/1/699634> (дата звернення 10.01.2026 р.)

60. Стан та потреби бізнесу в умовах війни: вересень, 2022. URL: <https://cid.center/state-and-needs-of-business-in-war-september-2022> (дата звернення 10.01.2026 р.)

61. Стан та потреби бізнесу в умовах війни: результати опитування в січні 2023 р. URL: <https://business.diia.gov.ua/cases/novini/stan-ta-potrebi-biznesu-v-umovah-vijni-rezultati-opituvanna-v-sicni-2023-roku> (дата звернення 10.01.2026 р.)

62. Садов'як М., Мазник Ю., Секретар І., Старецький А., Волос М. Цифровізація як фактор інтенсивного розвитку виробничого потенціалу підприємств будівельної індустрії. *Академічні візії*. 2024. Випуск 28. URL:

<https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/911/807>. (дата звернення 10.01.2026 р.).

63. Серьогіна Н. В., Вішня Я. С. Вплив рівня інвестування на розвиток будівельної галузі. *Економіка та підприємництво*. 2022. № 1 (124). С. 57–60. URL: www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2022/1_2022/11.pdf (дата звернення 10.01.2026 р.)

64. Соколовська К., Касич А. Тенденції розвитку підприємств будівельної галузі. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск 41. URL: <file:///C:/Users/Admin/Downloads/1557-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-1495-1-10-20220902.pdf>. (дата звернення 10.01.2026 р.).

65. Статистика ринку нерухомості в Україні. URL: <https://misto.lun.ua/price> (дата звернення 10.01.2026 р.).

66. Топ-10 технологічних тенденцій. Світові тренди в будівництві. URL: https://buduemo.com/ua/news/materials_technologies/top10-tehnologicheskikh-tendencijl-mirovuye-trendy-v-stroitelstve.html. (дата звернення 10.01.2026 р.).

67. Феник В., Денека В. Перешкоди розвитку будівельної галузі в Україні у воєнний час. *Академічні візії*. 2023. Випуск 2. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/678/612>. (дата звернення 10.01.2026 р.).

68. Черниш О., Курилюк Ю., Коломієць В., Томчук-Пономаренко Н., Савчук А. Стратегічні пріоритети розвитку економіки України в умовах воєнного часу: відповідь на сучасні виклики. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2023. № 3 (50). С. 282–297.

69. Коба О.В., Палій О.О. Сучасний стан і тенденції розвитку будівельної галузі в Україні галузі в умовах війни. *Тези 77-ї наукової конференції професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів університету* (Полтава, 16 трав. – 22 трав. 2025 р.). Полтава : Нац. ун-т ім. Юрія Кондратюка, 2025. Т. 2. С. 492–493.

70. Коба О.В. Трансформація будівельної галузі України в контексті забезпечення принципів сталого розвитку. *XIV Міжнародної науково-практичної*

конференції «Академічна й університетська наука: результати та перспективи». Полтава, 12-13 грудня 2024 р. С. 78-81.

71. Коба О.В. DIGITALIZATION OF THE CONSTRUCTION INDUSTRY IN THE CONTEXT OF INFORMATION SECURITY. *Міжнародна науково-практична конференція «Наука, технології та суспільство: виклики та перспективи розвитку в сучасному світі»*, м. Тампере, Фінляндія, 6 грудня 2024 року. С. 43.

72. Коба О.В. IMPLEMENTATION OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE CONSTRUCTION INDUSTRY: CURRENT STATUS AND PROSPECTS. XI *Міжнародна науково-практична конференція «SCIENTIFIC RESEARCH: MODERN CHALLENGES AND FUTURE PROSPECTS»*, м. Мюнхен, Німеччина, 9-11 червня 2025 року. С. 606-609.

73. Коба О.В. ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ. IX *Міжнародна науково-практична конференція «ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ДЕРЖАВА, РЕГІОН, ПІДПРИЄМСТВО»*, 15 травня 2025 року, м. Полтава. Полтава, 2025. С.78.

74. Koba O. DIGITALIZATION OF THE CONSTRUCTION INDUSTRY IN THE CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION. III *Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція «СТАЛИЙ РОЗВИТОК: ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ РЕАЛІЙ»*. 05 червня 2025 року, м. Полтава. С. 127-129.

75. Офіційний сайт державного публічного акціонерного товариства «Будівельна компанія «Укрбуд»». <https://ub.kiev.ua/pro-kompaniyu.html> <https://ub.kiev.ua/> (дата звернення 10.01.2026 р.).

ДОДАТКИ